

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Навчально-науковий інституту управління, психології та безпеки**

Кафедра менеджменту та економічної безпеки

**ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти
2 курсу денної форми навчання
Владислава БОЙЧУКА

Науковий керівник
доцент, кандидат економічних наук
Наталія БЛАГА

Рецензент
доктор економічних наук, професор
Ярослав ДРОПА

Кваліфікаційна робота допущена до захисту
«___»___2024 р., протокол № ___

Завідувач кафедри менеджменту

(підпис)

Львів
2024

АНОТАЦІЯ

Бойчук В.В. Ефективність управління системою економічної безпеки підприємства. – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 073 «Менеджмент». – Львівський державний університет внутрішніх справ, МВС України, Львів, 2024.

У першому розділі проведено теоретичне дослідження системи економічної безпеки підприємства, виокремлено основні чинники та загрози. У другому розділі проведено аналіз системи економічної безпеки. ТОВ «Глобал Вест». У третьому розділі визначено удосконалення механізму ефективності системи економічної безпеки підприємства.

На основі опрацювання теоретичних та практичних матеріалів зроблені відповідні висновки та внесено конкретні пропозиції.

Ключові слова: економічна безпека, стимули, управління.

ABSTRACT

Boychuk V.V. Effectiveness of management of the economic security system of the enterprise. – Manuscript.

Research for the degree of “Master” in the specialty 073 “Management”. – Lviv State University of Internal Affairs, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Lviv, 2024.

The first section provides a theoretical study of the economic security system of the enterprise, identifying the main factors and threats. The second section provides an analysis of the economic security system. LLC “Global West”. The third section identifies the improvement of the mechanism of effectiveness of the economic security system of the enterprise.

Based on the study of theoretical and practical materials, relevant conclusions are drawn and specific proposals are made.

Keywords: economic security, incentives, management.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1 Поняття, сутність і структура економічної безпеки підприємства	6
1.2. Основні чинники та загрози економічній безпеці підприємства	12
1.3. Методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства	17
Висновок до першого розділу	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	22
2.1 Загальна характеристика діяльності підприємства ТОВ «Глобал Вест»	22
2.2 Оцінка ефективності роботи підприємства та аналіз його економічних результатів	28
2.3 Виявлення проблем і загроз у забезпеченні економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест»	36
Висновки до другого розділу	39
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ГЛОБАЛ ВЕСТ»	40
3.1 Створення системи управління економічною безпекою ТОВ «Глобал Вест»	40
3.2 Вимір економічної доцільності та ефективності реалізації запропонованого проєкту в системі управління економічною безпекою підприємства	46
Висновки до третього розділу	52
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:	56

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні економічні умови характеризуються високим рівнем турбулентності, загостренням конкурентної боротьби та впливом численних внутрішніх і зовнішніх ризиків на діяльність підприємств. У цьому контексті особливої важливості набуває проблема забезпечення економічної безпеки підприємства, яка є основою його стабільного функціонування та довгострокового розвитку.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю вдосконалення системи економічної безпеки підприємства в умовах постійного оновлення ринкового середовища. Ефективна система економічної безпеки дозволяє знижувати рівень ризиків, мінімізувати збитки від загроз, забезпечувати стійкість і адаптивність підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням ефективності економічної безпеки підприємства для успішної діяльності організації займалися такі вітчизняні вчені: Данілова Є. [1], Ревак І. [3], Франчук В. [5], Живко З. [11], Копитко М. [8], Реверчук Н. [7] та інші.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у розробці науково обґрунтованих підходів і практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи забезпечення економічної безпеки підприємства, спрямованих на підвищення ефективності його функціонування.

Завдання кваліфікаційної роботи. Для досягнення поставленої мети сформульовано такі завдання:

Узагальнити теоретичні аспекти поняття економічної безпеки підприємства, її структури та функцій.

Виявити ключові ризики та загрози, що впливають на економічну безпеку підприємств у сучасних умовах.

Проаналізувати стан та механізми функціонування системи економічної безпеки на прикладі конкретного підприємства.

Розробити підходи до вдосконалення інструментів забезпечення економічної безпеки підприємства.

Оцінити економічну ефективність запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є система забезпечення економічної безпеки підприємства.

Предметом дослідження є методи, інструменти та механізми вдосконалення системи економічної безпеки підприємства.

У процесі виконання роботи використано сучасні методи наукового дослідження, зокрема аналізу, синтезу, моделювання, порівняльного аналізу та прогнозування.

Методи досліджень. Для досягнення поставленої мети в роботі використано загально наукові та спеціальні методи, а саме системного аналізу – для проведення оцінки ефективності роботи підприємства та аналізу його економічних результатів; порівняльний аналіз – для виявлення проблем і загроз у забезпеченні економічної безпеки підприємства; метод узагальнення результатів – для вивчення ефективності економічної безпеки на підприємстві.

Інформаційною базою дослідження У кваліфікаційні роботі є наукові доробки вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали науково практичних конференцій, монографій та результати власних досліджень.

Інформація про практичне значення роботи полягає у можливості використання отриманих результатів для підвищення ефективності управління підприємством, мінімізації ризиків та забезпечення його стабільного функціонування.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів та загальних висновків, а також списку використаних джерел, що містить 44 позиції. Робота містить 12 рисунків та 10 таблиць.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Поняття, сутність і структура економічної безпеки підприємства

Економічна безпека підприємства є комплексною характеристикою його стану, яка відображає здатність ефективно функціонувати, розвиватися та протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам. Це один із ключових аспектів управління, що забезпечує стійкість і стабільність діяльності підприємства.

З огляду на багатоаспектність поняття, економічну безпеку підприємства можна визначити як стан, за якого забезпечується стійкість до зовнішніх і внутрішніх ризиків, зберігається можливість досягнення стратегічних і оперативних цілей та забезпечується оптимальне використання наявних ресурсів для мінімізації втрат та підвищення ефективності діяльності організації.

Сутність економічної безпеки досліджувалася багатьма вченими зокрема: Франчук В.І., Живко З.Б., Копитко М.І., Реверчук Н.Й, Віннічук М.В. [5-8].

Реверчук Н. стверджує, що «економічна безпека підприємства це система активного захисту від можливих матеріальних, людських і фінансових втрат, у якій наявні чи можливі збитки, що менші від поставлених норм. Активний захист підприємства полягає у завчасному реагуванні на потенційні загрози економічній безпеці» [7].

Економічна безпека підприємства – це цілісний комплекс заходів стратегічного, тактичного та оперативного характеру, який гарантує захист від внутрішніх і зовнішніх загроз, а також сприяє формуванню стійких механізмів для ефективної протидії. Лише системний і комплексний підхід до управління економічною безпекою дозволяє досягти найвищого рівня захищеності підприємства [9].

На основі аналізу праць вище зазначених вчених можна виокремити різноманітні підходи до трактування сутності системи економічної безпеки підприємства (рисунк 1.1).

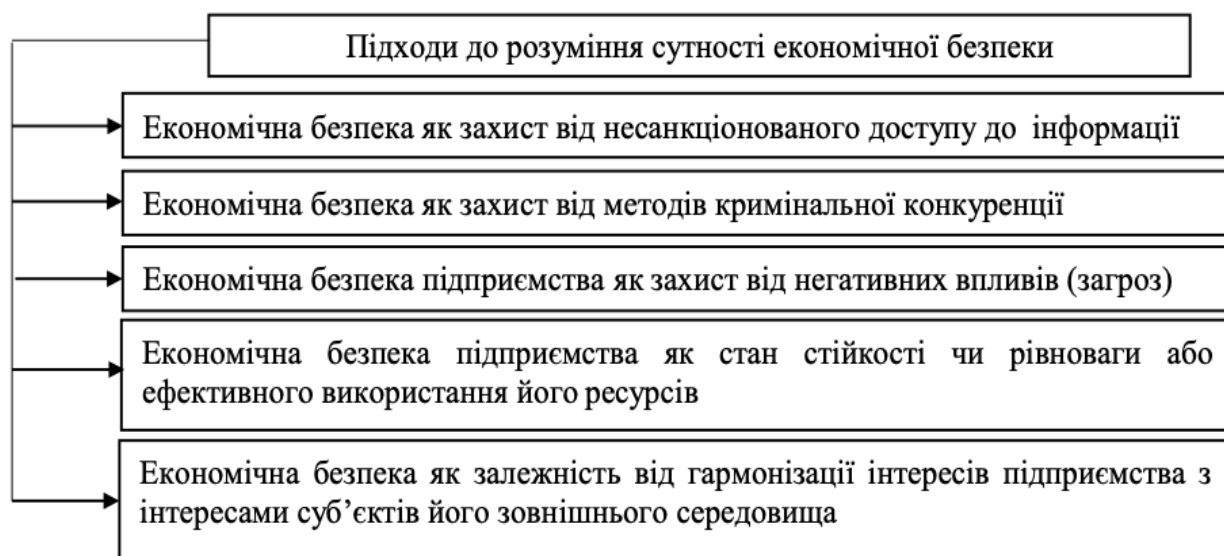

Рисунок 1.1 Підходи до трактування сутності системи економічної безпеки підприємства

Джерело: розроблено автором

Економічна безпека як захист інформації від несанкціонованого доступу. Спочатку економічна безпека підприємства розглядалася як створення умов для захисту комерційної таємниці та інших конфіденційних даних. Такий підхід був поширений у публікаціях початку 90-х років минулого століття.

Рішення питань економічної безпеки зводиться до припущення, що надійність всієї системи збереження інформації залежить від рівня захищеності її найвразливішої складової — персоналу організації. Попри те, що інформація в сучасному «інформаційному» суспільстві має надзвичайно важливе значення для всіх сфер економіки, цей підхід до визначення економічної безпеки є занадто обмеженим. Адже володіння унікальною інформацією чи «ноу-хау» не гарантує ефективного їх використання та досягнення стратегічних цілей підприємства [10].

Економічна безпека як *захист від кримінальних методів конкуренції*. Забезпечення економічної та інформаційної безпеки підприємства — це комплекс заходів, спрямованих на захист бізнес-структур та осіб, залучених до підприємницької діяльності, від використання проти них недобросовісних або кримінальних методів конкуренції. Також цей процес спрямований на мінімізацію шкоди, завданої порушеннями законодавства або норм ділової етики.

Безпека підприємницької діяльності передбачає такий стан бізнесу, за якого відсутній навмисний або випадковий вплив, що може завдати економічної чи іншої шкоди. Це стосується дій фізичних осіб або організацій (зокрема юридичних осіб), які порушують законодавство або етичні принципи ведення бізнесу. Такий підхід гарантує створення умов для цивілізованої та стабільної підприємницької діяльності [10].

Економічна безпека підприємства як *захист від загроз і негативних впливів*. Згідно з цим підходом, економічна безпека підприємства визначається як стан захищеності ключових інтересів організації від можливих або реальних загроз і джерел небезпеки. Деякі науковці акцентують увагу виключно на зовнішніх негативних впливах, які можуть зашкодити функціонуванню підприємства, залишаючи поза увагою внутрішні фактори [11].

Економічна безпека підприємства визначається як *стан стійкості, рівноваги та раціонального використання його ресурсів*. Обґрунтування економічної безпеки як раціональності використання ресурсів. Цей підхід передбачає, що безпека досягається шляхом мінімізації негативного впливу на діяльність підприємства. Іншими словами, ймовірність небажаних змін у роботі підприємства, його майні чи зовнішньому середовищі повинна залишатися в межах, які вважаються допустимими, а можливі збитки мають бути зведені до мінімуму.

Економічна безпека підприємства як *гармонізація інтересів із суб'єктами зовнішнього середовища* розглядається через призму

взаємозв'язків підприємства з його партнерами, конкурентами, державними структурами, споживачами та іншими учасниками економічних відносин. У рамках цього підходу досягнення економічної безпеки можливе лише за умови, що інтереси підприємства співпадають або узгоджуються з інтересами інших учасників економічного середовища. Гармонізація інтересів означає створення таких умов співпраці, які виключають конфлікти інтересів, зменшують ймовірність загроз і сприяють взаємовигідним відносинам.

Це стосується, зокрема [12]:

- Взаємодії з клієнтами – побудова лояльності та задоволення споживчих потреб таким чином, щоб забезпечити постійний попит і мінімізувати ризики втрати ринку. Це включає впровадження якісного обслуговування, інноваційної продукції та конкурентних цін.

- Відносин із державними органами – дотримання законодавства, сплата податків, участь у державних програмах розвитку бізнесу. Гармонізація в цьому аспекті знижує ризики штрафних санкцій або втрати репутації через порушення регуляторних норм.

- Конкурентного середовища – зменшення напруги та ризиків нечесної конкуренції через дотримання етики ведення бізнесу, а також розвиток власних конкурентних переваг.

- Екологічних та соціальних аспектів – врахування інтересів суспільства через екологічну відповідальність, участь у соціальних проєктах, прозору діяльність і відкритість. Це дозволяє уникнути громадських протестів чи бойкотів.

Такий підхід до економічної безпеки акцентує увагу на партнерстві та синергії, адже гармонізовані відносини сприяють не лише захисту підприємства від загроз, а й створюють сприятливі умови для його стійкого розвитку та підвищення ефективності діяльності.

Важливо підкреслити, що економічна безпека включає не тільки оборонний аспект (захист від загроз), але й проактивний – здатність

підприємства ідентифікувати можливості для зростання та зміцнення своїх позицій на ринку.

Сутність економічної безпеки полягає у здатності підприємства стабільно функціонувати навіть в умовах впливу несприятливих чинників (рис.1.2). Це передбачає як управління наявними ресурсами, так і адаптацію до змін зовнішнього середовища.

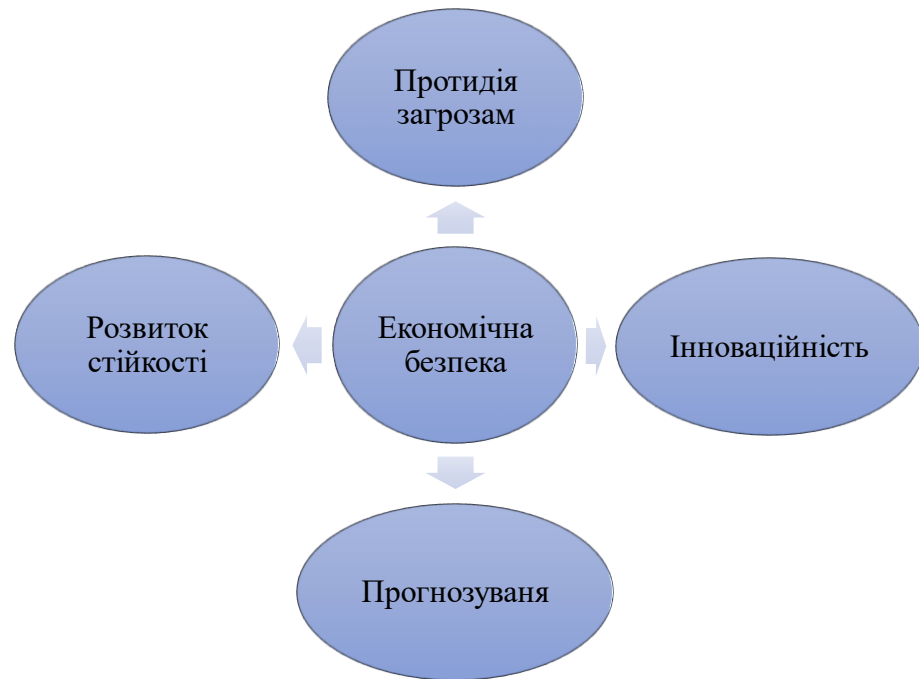

Рис.1.2 Основні аспекти сутності економічної безпеки

Джерело: розроблено автором

Економічна безпека – це не лише стан підприємства, а й процес управління, спрямований на підтримання його стабільності та стійкості до зовнішніх і внутрішніх викликів [12].

Економічна безпека підприємства є багатовимірною системою, яка включає кілька взаємопов'язаних елементів [13]:

- Фінансова безпека. Відображає здатність підприємства зберігати стабільність фінансових потоків, забезпечувати ліквідність і своєчасно виконувати зобов'язання.

- Інформаційна безпека. Забезпечує захист даних від несанкціонованого доступу, а також безперебійне функціонування інформаційних систем.
- Кадрова безпека. Спрямована на формування стабільного та компетентного колективу, зменшення ризиків, пов'язаних із людським фактором, та підтримання мотивації працівників.
- Виробнича безпека. Забезпечує безперебійну роботу обладнання, захист технологій і дотримання стандартів якості.
- Маркетингова безпека. Включає заходи з утримання позицій підприємства на ринку, захист від конкуренції та адаптацію до змін споживчих запитів.
- Юридична безпека. Передбачає дотримання законодавства, захист прав і обов'язків підприємства у правовому полі.
- Екологічна безпека. Охоплює заходи із зменшення впливу на довкілля, дотримання екологічних стандартів і нормативів.
- Інноваційна безпека. Забезпечує здатність підприємства інтегрувати нові технології та рішення для підвищення ефективності.

Кожен із перелічених елементів є важливим для підтримання стійкості підприємства. Наприклад, фінансова безпека забезпечує ресурси для інвестицій у нові технології, тоді як кадрова безпека гарантує ефективність роботи персоналу. Слабкість хоча б одного компонента може призвести до зниження рівня економічної безпеки загалом.

Таким чином, поняття, сутність і структура економічної безпеки підприємства формують основу для розробки ефективної системи її забезпечення. Це дає змогу підприємству досягати стійкості, адаптивності до змінного середовища та стратегічного розвитку, що є ключовою умовою його успіху на ринку.

Економічна безпека підприємства передбачає досягнення фінансової стабільності та незалежності, забезпечення технологічної самостійності та конкурентоспроможності, а також підвищення ефективності управління.

Важливим аспектом є розвиток інтелектуального потенціалу персоналу, правовий захист діяльності та мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище. Економічна безпека включає також захист інформації, комерційної таємниці, майна та інтересів підприємства, що сприяє його стійкості та успішному функціонуванню.

1.2. Основні чинники та загрози економічній безпеці підприємства

Забезпечення економічної безпеки в організації залишається актуальним завданням на всіх рівнях. Глобалізація, інтернаціоналізація, політична та соціально-економічна нестабільність, інноваційно-цифрові зміни, модернізація та інші виклики сьогодення спричиняють нові кризи, загрози та посилюють конкуренцію. У цих умовах необхідно ефективно управляти процесами для стабільного функціонування організації. Одним із головних пріоритетів кожного підприємства є забезпечення сталого економічного зростання та його розвитку, що можливо через зменшення негативних впливів. Заходи, спрямовані на економічну безпеку підприємств, повинні включати ідентифікацію потенційних загроз як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Це потребує продовження наукових досліджень, спрямованих на ідентифікацію сучасних загроз економічній безпеці бізнесу.

Одним з ключових завдань організаційної діяльності підприємства є збереження сталих темпів його розвитку в системі економічної безпеки. Що є можливим на основі мінімізації негативних впливів зовнішнього та внутрішнього середовища. А це супроводжується виявленням загроз та небезпек економічної діяльності підприємства.

Одна загроза здатна викликати негативний вплив одразу на кілька складових економічної безпеки підприємства, що може призвести до значного погіршення його діяльності. Наприклад, економічна криза може одночасно знизити прибутковість, ускладнити доступ до фінансових ресурсів, створити

ризика втрати клієнтів та загострити конкуренцію. У таких умовах ефективність роботи підприємства безпосередньо залежить від здатності його керівництва забезпечити всебічний, системний і зважений підхід до формування економічної безпеки. Це включає не лише виявлення потенційних загроз, а й розробку стратегій їх мінімізації, що дає змогу підприємству зберігати стабільність і конкурентоспроможність навіть у нестабільному середовищі [14].

Загрози економічній безпеці підприємства найчастіше класифікують за ознакою походження, розподіляючи їх на внутрішні та зовнішні (рис. 1.3).

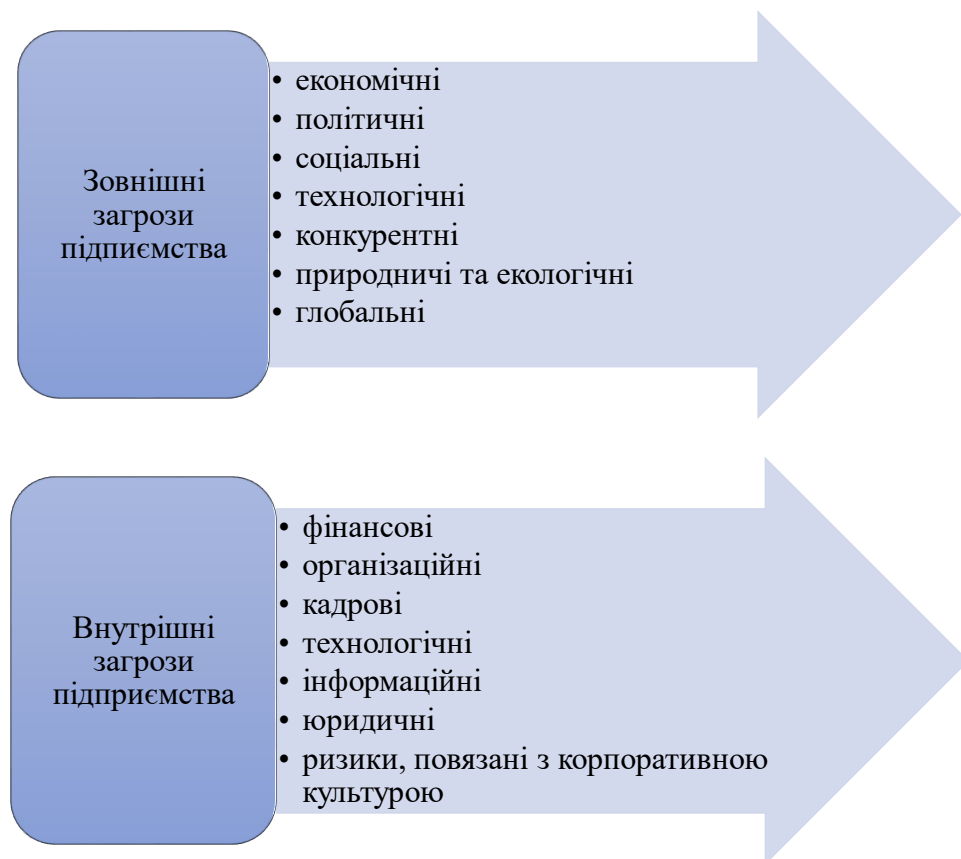

Рис. 1.3 Загрози економічній безпеці підприємства

Джерело: розроблено автором

Зовнішні загрози економічній безпеці підприємства виникають поза його межами і зазвичай є результатом впливу макроекономічних, політичних, соціальних та природних факторів. Їх складність полягає в тому, що

підприємство часто не може контролювати ці загрози, але повинно адаптуватися до них і розробляти ефективні механізми протидії [10].

Економічні загрози включають вплив загальної економічної нестабільності, такої як інфляція, економічні кризи чи зміни валютного курсу. Ці фактори можуть знижувати купівельну спроможність клієнтів, підвищувати витрати на виробництво та зменшувати прибутковість бізнесу.

Політичні загрози виникають через зміни у державній політиці, правовому регулюванні чи міжнародних відносинах. Нестабільність політичного середовища, санкції, зміни в податковій або митній політиці можуть суттєво вплинути на діяльність підприємства, зокрема через підвищення витрат чи обмеження на ринку.

Соціальні загрози зумовлені змінами у демографії, споживчих уподобаннях чи соціальній стабільності. Наприклад, скорочення кількості платоспроможного населення або зміна переваг споживачів можуть змусити підприємство переглянути свою продукцію чи стратегію продажів.

Технологічні загрози пов'язані зі швидким розвитком нових технологій, який може зробити продукцію чи послуги підприємства застарілими. Крім того, кіберзлочинність і хакерські атаки стають дедалі серйознішими загрозами, адже вони можуть спричинити витік інформації або паралізувати роботу компанії.

Конкурентні загрози виникають через загострення конкуренції на ринку. Вихід нових сильних гравців, зниження цін конкурентами чи покращення якості їхньої продукції може зменшити частку ринку підприємства та його прибутки.

Природні та екологічні загрози пов'язані зі стихійними лихами, змінами клімату чи посиленням екологічних вимог. Повені, землетруси або нові стандарти екологічної відповідальності можуть збільшити витрати підприємства чи тимчасово зупинити його діяльність.

Глобальні загрози, такі як пандемії, геополітичні конфлікти чи глобальні економічні зміни, впливають на всі сфери бізнесу. Вони можуть обмежувати

логістику, змінювати умови постачання ресурсів і зменшувати попит на товари чи послуги.

Зовнішні загрози є складними та багатофакторними, тому для їх мінімізації підприємствам важливо впроваджувати системи моніторингу зовнішнього середовища, проводити ризик-аналіз і швидко адаптувати свої стратегії відповідно до змін. Це дозволяє знижувати негативний вплив зовнішніх факторів та зберігати конкурентоспроможність [11].

Внутрішні загрози економічній безпеці підприємства виникають із недоліків у його внутрішніх процесах, організації роботи, використанні ресурсів та управлінських рішень. Такі загрози можуть суттєво впливати на стабільність і ефективність діяльності, адже їх джерелом є безпосередньо сама структура підприємства.

Фінансові загрози включають неефективне управління фінансами, що може призвести до нестачі обігових коштів або надмірного боргового навантаження. Шахрайство або зловживання ресурсами всередині компанії також створюють ризик втрати фінансової стабільності.

Організаційні загрози виникають через слабкість управлінських рішень або відсутність чіткої стратегії. Погана координація між підрозділами або хаотичний підхід до управління процесами можуть знижувати продуктивність і перешкоджати досягненню цілей [14].

Кадрові загрози є критичними, адже саме працівники забезпечують основні процеси підприємства. Низька кваліфікація персоналу, брак спеціалістів чи висока плинність кадрів послаблюють позиції підприємства на ринку. Конфлікти в колективі або низький рівень мотивації працівників також впливають на продуктивність і атмосферу в організації.

Технологічні загрози пов'язані із застарілими виробничими потужностями або недостатньою автоматизацією. Слабкі інвестиції в модернізацію технологій призводять до втрати конкурентоспроможності, а ненадійна кібербезпека підвищує ризик втрати важливих даних.

Інформаційні загрози включають витік конфіденційної інформації або використання недостовірних даних для прийняття рішень. Це може завдати шкоди репутації підприємства або спричинити фінансові втрати.

Юридичні загрози виникають через недотримання законодавчих вимог або проблеми із захистом інтелектуальної власності. Судові спори та конфлікти із контрагентами можуть призвести до додаткових витрат і втрати довіри з боку партнерів.

Проблеми корпоративної культури впливають на загальний клімат у колективі. Відсутність спільних цінностей, опір змінам і низький рівень довіри між працівниками та керівництвом знижують ефективність командної роботи та реалізацію стратегічних цілей.

Ці загрози вимагають системного підходу до управління, включаючи аналіз причин, запровадження заходів із їх мінімізації та впровадження механізмів внутрішнього контролю для підтримання стабільності та конкурентоспроможності підприємства.

Одним із найскладніших викликів для українських підприємств стала воєнна агресія з боку Росії, яка спричинила серйозні структурні зрушення не лише в національній, але й у глобальній безпеці. Воєнні дії створили нові зовнішні загрози для економічної безпеки підприємств, які були несподіваними та до яких відсутній готовий досвід управління чи інструменти для мінімізації їх впливу.

Введення воєнного стану, що передбачає дію особливого правового режиму, призвело до суттєвих обмежень. Це вплинуло як на реалізацію конституційних прав і свобод громадян, так і на законні інтереси юридичних осіб. Такі обмеження ускладнили функціонування підприємств, створивши нові виклики для їхньої стабільності та адаптації в умовах воєнного конфлікту.

Економічна діяльність підприємства завжди пов'язана з високою ймовірністю виникнення деструктивних чинників і загроз, які можуть спричинити втрату активів, ресурсів, прав та унеможливити виконання поставлених завдань. Особливу небезпеку становлять загрози як

внутрішнього, так і зовнішнього середовища, тому їх аналіз і врахування є важливими для створення дієвої системи економічної безпеки [24].

На нашу думку, особливої уваги заслуговують загрози зовнішнього середовища, зумовлені воєнними діями на території України, оскільки їх реалізація може мати руйнівні наслідки, включаючи повне знищення підприємства. Саме тому ефективність системи економічної безпеки підприємства залежить від постійного моніторингу та аналізу змін, які відбуваються у зовнішньому середовищі.

Такий підхід дозволяє своєчасно виявляти загрози, оперативно реагувати на них і розробляти заходи для протидії, забезпечуючи побудову збалансованої й ефективної системи економічної безпеки, яка сприятиме стійкому функціонуванню підприємства навіть у складних умовах.

Таким чином, діяльність підприємства неминуче пов'язана з високим рівнем ймовірності виникнення загроз, які можуть призвести до втрати активів, ресурсів, прав або ускладнити виконання поставлених цілей. Загрози, що виникають як з внутрішнього, так і з зовнішнього середовища, є критичними для забезпечення стабільної роботи підприємства, тому їх детальне врахування є важливим для формування ефективної системи економічної безпеки. Особливу увагу потрібно приділяти зовнішнім загрозам, які виникають через воєнні дії на території України, оскільки їх реалізація може призвести до руйнівних наслідків, аж до повної ліквідації підприємства. Тому результативність системи економічної безпеки залежить від регулярного аналізу і вивчення змін у зовнішньому середовищі, що дозволяє оперативно реагувати на загрози та формувати ефективну й збалансовану систему захисту.

1.3. Методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства

Головна мета управління системою економічної безпеки підприємства полягає в забезпеченні стабільного та ефективного функціонування

підприємства шляхом створення якісних умов для його оптимальної роботи та ефективного розвитку. Це включає забезпечення максимальної продуктивності операційної системи, економного та раціонального використання наявних ресурсів, підтримання належного рівня умов праці для персоналу, а також для підвищення якості господарських процесів в організації. Важливим елементом є постійне стимулювання розширення виробничого, фінансового та інтелектуального потенціалу підприємства, що сприяє його стійкому розвитку в умовах мінливого зовнішнього середовища [7].

Досягнення цієї мети вимагає не лише якісного управління, але й постійного моніторингу та оцінки рівня економічної безпеки. Для цього використовуються кілька підходів (рис. 1.4).

Рис. 1.4 Основні підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємства
Джерело: розроблено автором

Індикаторний підхід є одним із ключових методів оцінки економічної безпеки підприємства, що базується на використанні системи кількісних і якісних показників (індикаторів). Ці показники охоплюють різні аспекти діяльності підприємства, дозволяючи отримати комплексну інформацію про

його поточний стан, ідентифікувати слабкі місця та своєчасно реагувати на загрози.

Ресурсно-функціональний підхід є одним із ключових методів забезпечення економічної безпеки підприємства, який ґрунтується на детальній оцінці ефективності використання ресурсів і функціональних процесів, що забезпечують його діяльність. Основною метою цього підходу є виявлення нераціональних витрат і впровадження рішень для оптимізації використання всіх видів ресурсів, що сприяє підвищенню загальної ефективності операційної діяльності.

Комплексний підхід до забезпечення економічної безпеки підприємства базується на всебічному аналізі всіх аспектів його діяльності, поєднуючи різні методики оцінки та враховуючи як внутрішні, так і зовнішні фактори впливу. Цей підхід дозволяє отримати максимально повну картину стану підприємства, що є необхідним для формування стратегічних рішень щодо зміцнення економічної безпеки.

Ефективне управління економічною безпекою підприємства вимагає системного підходу, який включає моніторинг, оцінку ризиків, розробку та впровадження заходів захисту, а також адаптацію до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі. Лише при визначених умовах можна забезпечити стійкий розвиток підприємства, захист його інтересів і досягнення стратегічних цілей [12].

Економічна безпека підприємства є багатогранним явищем, яке охоплює різноманітні аспекти діяльності, зокрема фінансову стабільність, ефективність використання ресурсів, конкурентоспроможність, адаптивність до змін у зовнішньому середовищі тощо. Це вимагає застосування широкого спектра методів оцінювання, так як жоден із них не може самотужки забезпечити повну і об'єктивну картину стану економічної безпеки.

Оцінювання рівня економічної безпеки підприємства є важливим етапом у забезпеченні його стійкого розвитку та конкурентоспроможності. Це завдання вимагає використання різноманітних методів, які дозволяють

всебічно аналізувати стан підприємства, виявляти потенційні ризики й загрози та розробляти відповідні заходи для їх мінімізації. Нижче наведено обґрунтування основних методів економічної безпеки підприємства.

Таблиця 1.1

Методи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства

Назва	Суть	Обґрунтування
Інтегральний метод	Розрахунок комплексного показника, що враховує різні аспекти діяльності підприємства (фінансовий стан, виробничі процеси, кадровий потенціал тощо).	Цей метод дозволяє отримати загальну оцінку економічної безпеки, враховуючи її багатогранність. Він є ефективним для прийняття стратегічних рішень, адже дозволяє керівництву бачити загальну картину.
Індикторний метод	Аналіз окремих показників (прибутковість, рентабельність, коефіцієнти ліквідності тощо), які характеризують певні елементи економічної безпеки.	Метод зручний для оперативного контролю за станом підприємства. Використання зрозумілих і доступних індикаторів сприяє швидкому виявленню проблемних зон.
SWOT-аналіз	Визначення сильних і слабких сторін підприємства, а також можливостей і загроз, що формуються в зовнішньому середовищі.	Цей метод допомагає побудувати стратегію економічної безпеки, орієнтовану як на подолання внутрішніх недоліків, так і на використання зовнішніх можливостей.
Бенчмаркінг	Порівняння показників діяльності підприємства з найкращими галузевими практиками.	Дає змогу виявити слабкі сторони підприємства у порівнянні з лідерами галузі, знайти шляхи вдосконалення та досягнення конкурентних переваг.
Факторний аналіз	Визначення ключових факторів, що впливають на рівень економічної безпеки, та оцінка їхнього впливу.	Цей метод дозволяє детально зрозуміти, які внутрішні чи зовнішні фактори найбільше впливають на безпеку підприємства, і розробити заходи для їх контролю.
Метод економічного моделювання	Аналіз фінансового балансу підприємства для оцінки платоспроможності, ліквідності та стабільності ресурсної бази.	Дає змогу оцінити фінансову стійкість підприємства, яка є одним із ключових компонентів економічної безпеки.

Джерело: розроблено автором

Для максимальної ефективності зазначених методів, їх доцільно використовувати комплексно. Це забезпечить повноцінну оцінку економічної безпеки підприємства й дозволить своєчасно приймати необхідні управлінські рішення.

Таким чином комплексний підхід до оцінювання економічної безпеки підприємства є необхідним для формування збалансованої системи управління. Поєднання різних методів дозволяє отримати багатовимірну оцінку стану підприємства, своєчасно виявляти ризики та розробляти ефективні стратегії. Лише інтеграція кількісних і якісних підходів дозволить підприємству не лише забезпечити стійкість, але й адаптуватися до викликів сучасного бізнес-середовища.

Висновок до першого розділу

В першому розділі розкрито теоретичні основи економічної безпеки підприємства. Обґрунтовано сутність та структуру економічної безпеки підприємства.

Економічна безпека підприємства – це складна і багатогранна система, яка забезпечує його стабільність та ефективність у довгостроковій перспективі. Її поняття, сутність і структура є основою для формування механізмів, спрямованих на захист від ризиків і створення конкурентних переваг. Забезпечення економічної безпеки є ключовою умовою для успішної діяльності підприємства в умовах динамічного ринкового середовища.

Визначено чітке розуміння важливості та необхідності ефективного забезпечення економічної безпеки підприємства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Загальна характеристика діяльності підприємства ТОВ «Глобал Вест»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Глобал Вест» є важливим учасником українського ринку профільних систем, представляючи продукцію заводу OpenTestk, що відома своєю якістю та інноваційністю. Засноване в 2004 році, підприємство функціонує як товариство з обмеженою відповідальністю, що є поширеною організаційно-правовою формою бізнесу в Україні. Її обрання дозволяє ефективно об'єднувати ресурси засновників, зберігаючи обмежену відповідальність за зобов'язаннями підприємства, що мінімізує особисті ризики учасників [18].

Діяльність ТОВ «Глобал Вест» регулюється нормативно-правовими актами України, серед яких:

- Господарський кодекс України, що визначає принципи, форми та умови ведення господарської діяльності. Він регулює порядок створення підприємств, ведення операційної діяльності, укладання договорів та забезпечення захисту прав підприємств.

- Цивільний кодекс України, який регулює зобов'язання, права та відповідальність учасників господарських відносин, а також правовий статус підприємств як суб'єктів господарювання.

- Інші нормативно-правові акти, що забезпечують правове поле для здійснення комерційної, фінансової та трудової діяльності.

Такий правовий фундамент гарантує прозорість і законність діяльності компанії, що сприяє підвищенню довіри з боку партнерів, клієнтів і регулюючих органів.

Діяльність ТОВ «Глобал Вест» повністю відповідає чинному законодавству України та внутрішнім статутним положенням підприємства. Основу правового регулювання складають такі документи, як Конституція України, Господарський кодекс, законодавчі акти Верховної Ради, укази Президента, постанови Кабінету Міністрів та нормативні акти. Ця багаторівнева нормативно-правова база формує міцний фундамент для здійснення законної та прозорої діяльності компанії.

ТОВ «Глобал Вест» приділяє особливу увагу дотриманню законодавчих норм на кожному етапі функціонування: від ведення фінансової та господарської діяльності до взаємодії з партнерами, клієнтами та державними структурами. В умовах конкурентного середовища це забезпечує стабільність, дозволяє своєчасно реагувати на зміни в ринкових умовах і зберігати конкурентні переваги.

Таким чином, суворе дотримання законодавства є важливою складовою економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест», забезпечуючи стабільність, довіру та можливість для стратегічного розвитку [18].

ТОВ «Глобал Вест» засноване Олександром Володимировичем Дівєєвим і Світланою Валеріївною Кочмар, які є його власниками. Статутний капітал компанії складає 23 700 гривень [18]. Виконавчим директором підприємства виступає Євген Олександрович Щербаков. Деталізовані дані про ТОВ «Глобал Вест» представлено на рисунку 2.1.

ТОВ «Глобал Вест» робить особливий акцент на забезпеченні високої якості та екологічності своєї продукції, зокрема профільних віконних систем. Компанія впровадила сувору систему контролю якості, яка охоплює перевірку таких параметрів, як вологість, хімічний склад і питома вага продукції. Це підтверджує прагнення підприємства підтримувати високі стандарти виробництва та якісні характеристики продукції. Такий підхід мінімізує юридичні та репутаційні ризики, що є невід'ємною складовою економічної безпеки підприємства.

Повне та скорочене найменування	• Товариство з обмеженою Відповідальністю ТОВ "Глобал Вест"
Організаційно-правова форма	• Товариство з обмеженою відповідальністю
Місце знаходження	• Україна, 79040. Львівська область, м. Львів, вул. Городоцька, 355
Фактична адреса	• Україна, 79040. Львівська обл., місто Львів, вулиця Городоцька, 355
Статутний капітал	• 23 700 грн
Основний вид діяльності	• Неспеціалізована оптова торгівля

Рисунок 2.1 Характеристика діяльності ТОВ «Глобал Вест»

Джерело: узагальнено автором на основі [18]

Станом на початок 2024 року компанія демонструє стабільний фінансовий та операційний стан: не перебуває у процесі ліквідації, має чинний статус платника податку на додану вартість і зареєстрована в органах доходів і зборів. Відсутність ризиків для ведення діяльності свідчить про стійку позицію ТОВ «Глобал Вест» на ринку.

ТОВ «Глобал Вест» активно здійснює постачання своєї продукції по всій Україні, налагоджуючи партнерські відносини з підприємствами в різних містах і регіонах. Завдяки широкій географії діяльності компанія забезпечує своєчасне виконання замовлень і пропонує індивідуальний підхід до кожного клієнта.

Для постійних партнерів підприємство створило спеціальні умови співпраці, які включають систему пільг, знижок та бонусів. Такий підхід дозволяє не тільки підтримувати довгострокові відносини з клієнтами, але й стимулює розширення партнерської мережі.

Гнучка цінова політика компанії є ще одним важливим фактором її конкурентоспроможності на ринку. Це дозволяє адаптуватися до різних фінансових можливостей замовників, що приваблює як великі корпорації, так і середні чи малі підприємства. ТОВ «Глобал Вест» успішно балансує між якістю продукції та доступністю цін, що сприяє розширенню її клієнтської бази та зміцненню позицій на ринку.

Керівництво компанії приділяє особливу увагу розвитку персоналу, розуміючи, що успішна компанія неможлива без висококваліфікованих і мотивованих співробітників. Вони створюють комфортні умови для праці, що сприяють розвитку професійних навичок і знань, а також забезпечують підтримку у особистісному розвитку.

Такі ініціативи включають регулярні тренінги, курси підвищення кваліфікації, можливість кар'єрного росту та реалізації творчого потенціалу. Крім того, компанія активно заохочує ініціативність і відповідальність своїх співробітників, що дає змогу кожному впливати на розвиток бізнесу та відчувати свою значущість у колективі.

Ключовими аспектами успіху компанії є не тільки висока якість продукції, а й постійна увага до екологічних стандартів і суворий контроль на всіх етапах виробництва. Процес виготовлення продукції OPEN TESC спрямований на досягнення найвищих показників якості та безпеки, починаючи з перевірки вхідних матеріалів і компонентів і до остаточного випуску готової продукції, що гарантує її відповідність усім вимогам [18].

Партнерам компанії надається не лише технічна підтримка і сервісне обслуговування, але й можливість користуватися повним набором робочих інструментів, що дозволяють ефективно оптимізувати бізнес-процеси та підвищити продуктивність їх діяльності.

Основними партнерами ТОВ «Глобал Вест» є провідні українські підприємства, серед яких: ТОВ «ARC»; ТОВ «Нова лінія»; ТОВ «Кераміка».

Керівництво Товариства з обмеженою відповідальністю «Глобал Вест» здійснюється генеральним директором, якому підпорядковуються різні

підрозділи та служби компанії. Організаційна структура підприємства, що має лінійно-функціональний тип, представлена на рисунку 2.2.

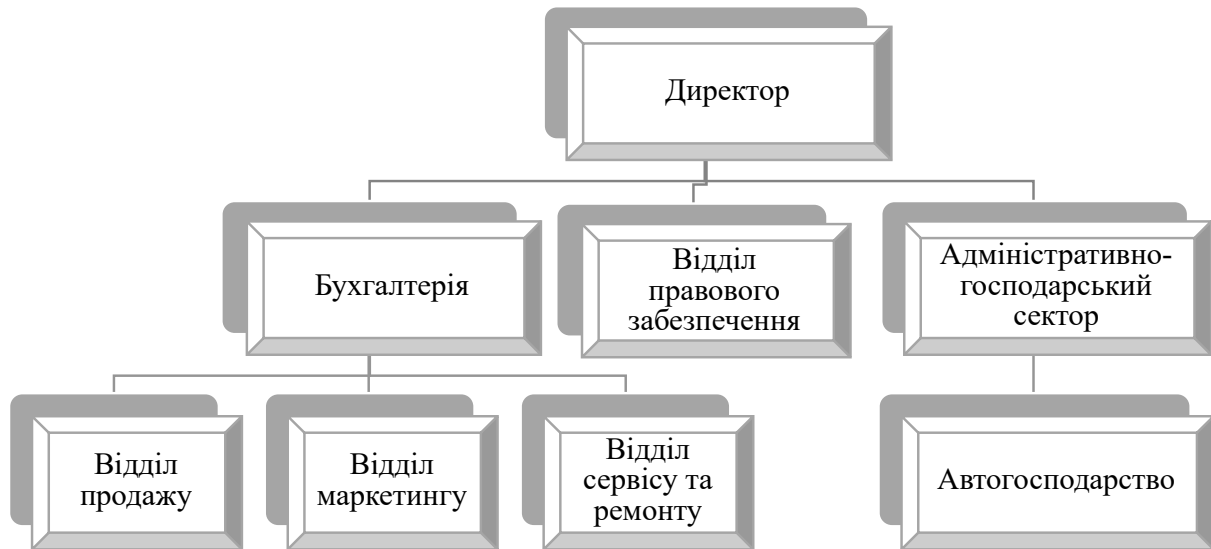

Рисунок 2.2 Організаційна структура підприємства ТОВ «Глобал Вест»
Джерело: розроблено автором

Завдяки своїй організаційній структурі та наявним ресурсам, ТОВ «Глобал Вест» успішно здійснює свою діяльність, забезпечуючи високу якість продукції та послуг, дотримуючись екологічних стандартів і згартуванням безпеки для споживачів та економічної безпеки організації. Професіонали відділу продажів компанії готові надати кваліфіковану допомогу клієнтам у процесі формування замовлень будь-якої складності та оперативно відповісти на всі запитання. Компанія активно вкладається у власний розвиток, реалізуючи стратегію безперервного вдосконалення та стратегічного інвестування.

В організаційній структурі ТОВ «Глобал Вест» генеральний директор займає ключову роль, маючи прямий вплив на всі аспекти діяльності підприємства. Він відповідає за стратегічне управління, фінансове планування, розподіл ресурсів і загальний нагляд за функціонуванням всіх підрозділів. Його завдання включають прийняття важливих рішень, визначення основних напрямків розвитку компанії та забезпечення її стабільної діяльності [18].

Під його керівництвом функціонують три основні підрозділи:

1. Господарська частина – займається забезпеченням належного рівня господарської діяльності, включаючи постачання, управління майном, підтримку робочих процесів і інші адміністративні функції..

2. Транспортний відділ – організовує логістику, планує і контролює транспортування продукції, що включає організацію доставки товарів клієнтам, а також взаємодію з транспортними компаніями.

3. Бухгалтерія – цей відділ контролює всі фінансові операції підприємства, займається обліком, фінансовим звітним процесом, управлінням бюджетом та виконанням податкових зобов'язань.

Крім того, компанія має кілька функціональних менеджерів, які відповідають за певні аспекти діяльності підприємства:

- Головний бухгалтер здійснює контроль за веденням бухгалтерського обліку, підготовкою фінансових звітів та виконанням податкових зобов'язань.
- Комерційний менеджер розробляє стратегії продажу, встановлює ціноутворення та займається розвитком партнерських відносин з клієнтами. Його роль також полягає в управлінні взаємодією з великими клієнтами і розширенні ринкових можливостей компанії.
- Менеджер з кадрової політики координує всі аспекти управління персоналом, від підбору кадрів до навчання та розвитку співробітників, що забезпечує підтримку високого рівня кваліфікації і мотивації працівників.

Завдяки лінійно-функціональній структурі управління, ТОВ «Глобал Вест» здатне не лише ефективно виконувати управлінські функції, але й забезпечувати належний рівень економічної безпеки. Чіткий розподіл відповідальності між підрозділами і менеджерами дозволяє мінімізувати ризики, оперативно реагувати на внутрішні та зовнішні виклики та підтримувати контроль над ключовими аспектами діяльності. Така структура сприяє злагодженості робочих процесів, знижує ймовірність помилок у прийнятті рішень та підвищує загальну стабільність функціонування компанії на ринку, що є важливим елементом економічної безпеки.

2.2 Оцінка ефективності роботи підприємства та аналіз його економічних результатів

Нині маємо період серйозних випробувань для підприємств у всьому світі, і ТОВ «Глобал Вест» не є винятком. Економічна нестабільність, яка почалася з пандемії COVID-19 у 2019 році, спричинила глобальні зміни в попиті, порушення ланцюгів постачання та значне скорочення економічної активності. Ці обставини вимагали від компанії оперативного реагування та впровадження нових підходів до управління виробництвом, логістикою та взаємодією з клієнтами [23].

У 2022 році ситуація ускладнилася через повномасштабне вторгнення в Україну, що спричинило нові виклики, зокрема зниження внутрішнього попиту, перебої в роботі підприємства та загрози фізичній безпеці персоналу й інфраструктури.

ТОВ «Глобал Вест» проявило гнучкість і здатність адаптуватися до змін, розробляючи та впроваджуючи інноваційні стратегії, що дозволили зберегти конкурентоспроможність. Підприємство значну увагу приділило забезпеченню економічної безпеки, мінімізації ризиків і збереженню довіри з боку клієнтів і партнерів.

Таким чином, виклики останніх років стали своєрідним каталізатором для розвитку ТОВ «Глобал Вест», стимулюючи компанію до підвищення своєї ефективності, стійкості та здатності діяти в умовах кризи. Цей досвід є важливим для подальшого зміцнення позицій на ринку та забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Ефективність роботи підприємства є ключовим показником, що визначає його здатність досягати поставлених цілей, забезпечувати фінансову стабільність і залишатися конкурентоспроможним у динамічному ринковому середовищі. Оцінка ефективності ТОВ «Глобал Вест» включає аналіз

фінансово-економічних показників, результативності управлінських рішень, використання ресурсів та загальної рентабельності.

Проаналізуємо ключові показники, що характеризують операційну діяльність Товариства з обмеженою відповідальністю «Глобал Вест» (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Показники фінансової діяльності підприємства ТОВ «Глобал Вест»

Показник	Роки				Відносне відхилення	
	2020	2021	2022	2023	2021/2020	2022/2021
Чистий дохід	382025	465300	538400	502000	11,46	7,35
Чистий прибуток	16425	15474	20108	22325	-5,13	9,61
Собівартість	269201	315955	335292	341001	4,73	5,24
Рентабельність власних коштів	0,5	0,04	0,045	0,46	-9,01	3,6
Рентабельність активів	0,26	0,21	0,24	0,26	-9,54	6,77
Рентабельність від продажів	0,71	0,74	0,81	0,92	1,96	4,52

Джерело: складено автором на основі [18]

Фінансові показники операційної діяльності ТОВ «Глобал Вест» за 2020–2023 роки свідчать про динамічний розвиток і адаптацію підприємства до змін зовнішнього середовища. Чистий дохід зростав до 2022 року, досягнувши свого максимуму, однак у 2023 році суттєво знизився, що може бути наслідком зовнішніх викликів, таких як зміна ринкових умов або вплив воєнних дій.

Загалом, результати діяльності ТОВ «Глобал Вест» демонструють конкурентоспроможність і фінансову стабільність компанії, незважаючи на

складні зовнішні умови. Це вказує на її спроможність залишатися успішною на ринку завдяки гнучкості та ефективній стратегії управління.

Чистий прибуток підприємства відображає неоднозначну динаміку, що свідчить про вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на фінансові результати. У 2021 році, порівняно з 2020 роком, спостерігалось зниження цього показника на 10,2%, що може бути пов'язано з певними економічними труднощами чи зміною ринкових умов. Однак у 2022 році ситуація змінилася, і прибуток зріс на 18,5% у порівнянні з 2021 роком. Це свідчить про покращення фінансової ефективності та адаптацію компанії до нових викликів.

Показники 2022 року відображають позитивну динаміку зростання чистого прибутку порівняно з попередніми періодами, що вказує на поступове зміцнення фінансової стабільності підприємства. Для кращого розуміння змін у фінансових показниках та аналізу їхньої динаміки доцільно представити їх у вигляді графічної візуалізації (рисунок 2.3).

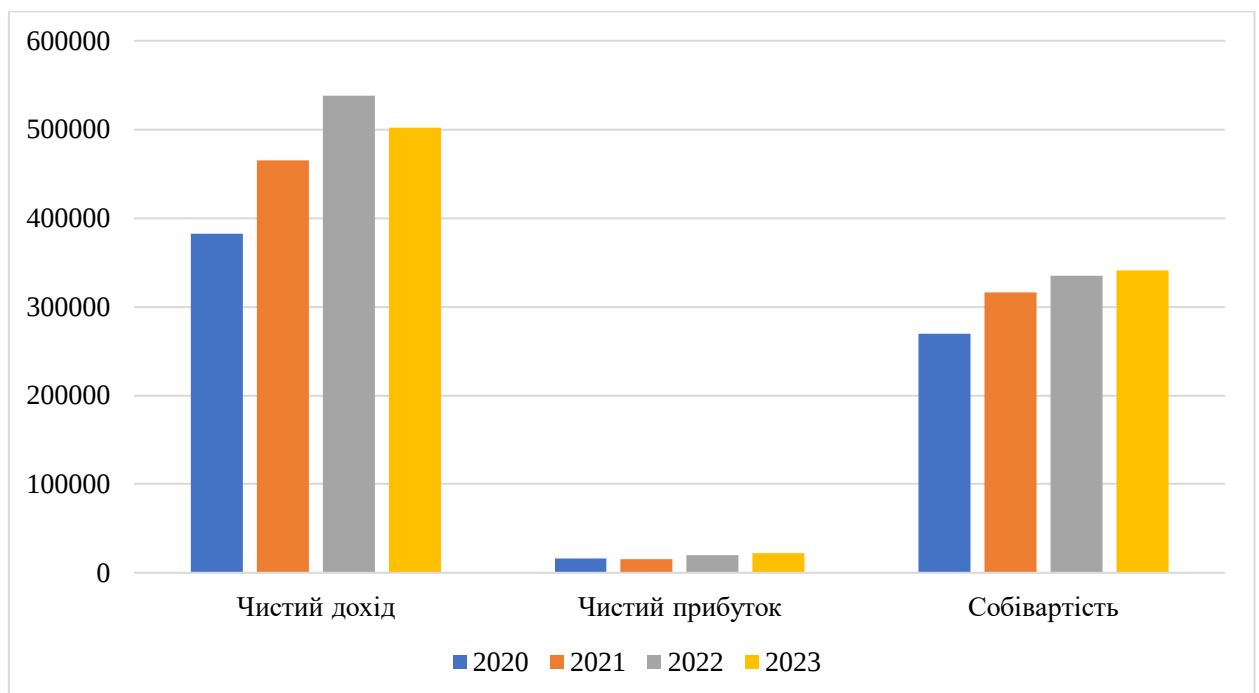

Рисунок 2.3 Динаміка фінансових показників ТОВ «Глобал Вест»

Джерело: розроблено автором

Попри коливання доходів, чистий прибуток демонструє позитивну тенденцію розвитку, що свідчить про ефективне управління витратами.

Зростання рентабельності власних коштів (рис.2.4) і продажів вказує на поліпшення фінансової стійкості компанії та зростання прибутковості. Водночас стабільність рентабельності активів показує, що підприємство зберігає здатність ефективно використовувати свої ресурси.

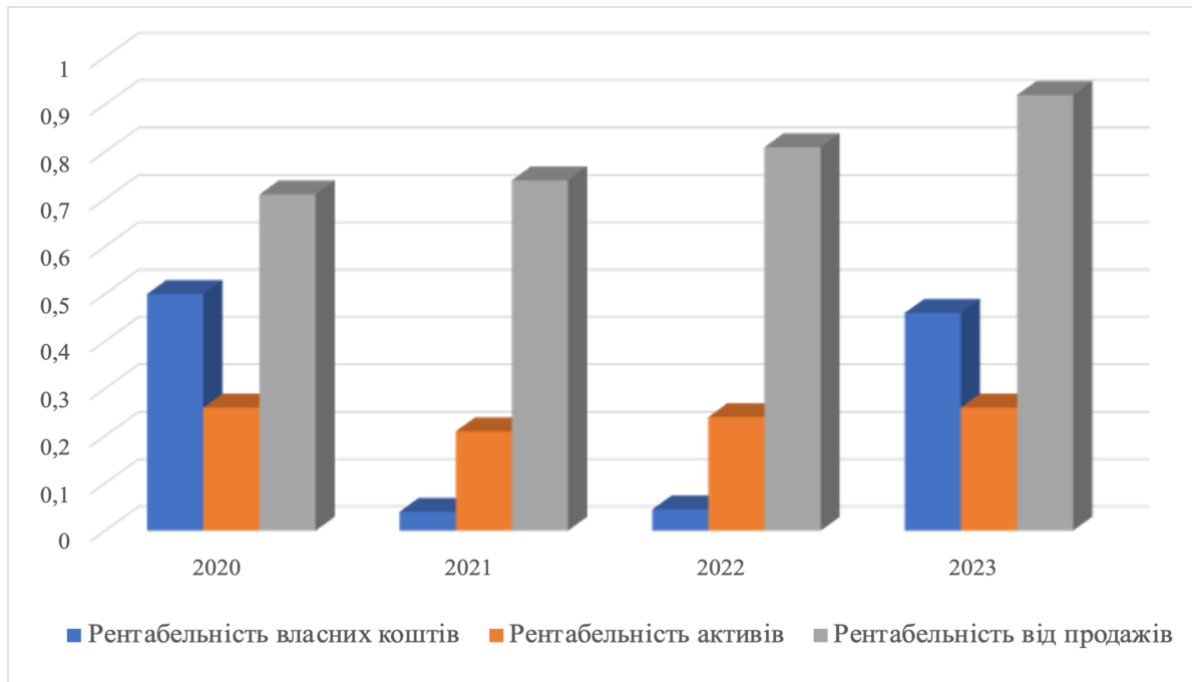

Рисунок 2.4 Динаміка рентабельності ТОВ «Глобал Вест»

Джерело: розроблено автором

Значення рентабельності власного капіталу ТОВ «Глобал Вест» залишається на низькому рівні, що є важливим фактором для оцінки фінансового стану підприємства.

Аналізуючи показники рентабельності ТОВ «Глобал Вест» за період 2020–2023 років, можна зробити такі висновки:

- Рентабельність власних коштів демонструє значні коливання. У 2020 році цей показник був на високому рівні (0,5), але у 2021–2022 роках різко знизився (0,04 і 0,045 відповідно), що може свідчити про зниження ефективності використання власного капіталу. Проте у 2023 році відбулося відчутне зростання до 0,46, що вказує на відновлення позитивної динаміки.

- Рентабельність активів залишалася відносно стабільною протягом аналізованого періоду. Коливання від 0,21 у 2021 році до 0,26 у 2023 свідчать про помірну ефективність використання активів підприємства для генерування прибутку.

- Рентабельність від продажів демонструє позитивну динаміку: з 0,71 у 2020 році до 0,92 у 2023. Це означає, що підприємство поступово збільшує дохідність від своєї реалізації, покращуючи ефективність витрат на продаж продукції.

Загалом, підприємство демонструє відновлення ефективності за основними фінансовими показниками у 2023 році, що може свідчити про успішні управлінські рішення, адаптацію до ринкових умов та покращення операційної діяльності. Однак зниження рентабельності власних коштів у попередніх роках вказує на необхідність подальшого вдосконалення фінансової політики.

Для ґрунтовного дослідження рівня економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест» важливим є проведення комплексного аналізу кадрового потенціалу підприємства. Оцінка персоналу є одним із ключових елементів, що впливає на стабільність роботи компанії, її адаптивність до змін ринкового середовища та конкурентоспроможність.

Для своїх працівників підприємство періодично організовує програми розвитку та курси для бажаючих поглибити свої знання.

У компанії функціонує спеціалізований відділ навчання та розвитку, який займається підвищенням кваліфікації працівників. Одним із ключових напрямів соціальної політики є турбота про добробут персоналу, що сприяє стабільності й продуктивності роботи, а також позитивно впливає на зміцнення економічної безпеки підприємства.

Для оцінки системи кадрової безпеки ТОВ «Глобал Вест» проведено аналіз змін у чисельності працівників та розглянуто структуру персоналу за професійними категоріями (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Зміна чисельності персоналу на ТОВ «Глобал Вест», 2021-2023рр

Назва кваліфікаційної групи	2021		2022		2023	
	чол.	%	чол.	%	чол.	%
Спеціалісти вищої кваліфікації	2	16,67	3	18,75	3	23,08
Спеціалісти середньої кваліфікації	2	16,67	3	18,75	2	15,38
Висококваліфіковані робітники	3	25,0	3	18,75	3	23,08
Кваліфіковані робітники	2	16,67	3	18,75	4	30,77
Малокваліфіковані робітники	3	25,0	4	25	1	7,69
Разом	12	100,0	16	100,0	13	100,0

Джерело: складено автором

За останні роки загальна кількість працівників скоротилася на 3 особи, що свідчить про зміни в кадровій політиці або необхідність адаптації до зовнішніх і внутрішніх викликів. Особливо помітним є зменшення кількості малокваліфікованих працівників, що може бути результатом автоматизації виробничих процесів, оптимізації операційної діяльності або підвищення вимог до професійних компетенцій персоналу.

Такі зміни у структурі працівників також можуть свідчити про зусилля компанії щодо вдосконалення ефективності роботи через залучення більш кваліфікованих спеціалістів або спрямування ресурсів на підвищення продуктивності існуючого персоналу. Це є важливим аспектом для оцінки кадрової безпеки, оскільки стабільність і професійний рівень співробітників відіграють ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності компанії.

Для більш детального дослідження проаналізуємо кадровий потенціал економічної безпеки підприємства (таблиця 2.3)

Дані, наведені у показниках, свідчать про певний рівень забезпечення економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест» завдяки збалансованому використанню активів, персоналу та ресурсів.

Таблиця 2.3

Базові показники економічної діяльності ТОВ «Глобал Вест»

Показник	Значення показника
Нематеріальні активи	3,35
Необоротні активи	43,55
Загальна чисельність персоналу	168
Чисельність персоналу, відділу економічної безпеки	8
Виробниче обладнання	6,56
Виручка від продажу нового продукту	24,21
Сукупна виручка	535,4
Інвестиції	0,5

Джерело: складено автором

Таким чином, ТОВ «Глобал Вест» має стійкий рівень економічної безпеки, забезпечений збалансованим використанням ресурсів, розвитком нових напрямів діяльності та увагою до захисту активів. Водночас збереження конкурентоспроможності вимагає подальших інвестицій у нематеріальні активи та модернізацію виробничих потужностей.

Таблиця 2.4

Значення коефіцієнтів кадрового потенціалу ТОВ «Глобал Вест»

Назва коефіцієнта	Обчислення та значення коефіцієнта	Формула для обчислення	Нормативні характеристики	
			Стратегія лідера	Стратегія наслідувача
Коефіцієнт забезпечення інтелектуальною власністю	$\frac{3,35}{43,55} = 0,076$	$K_i = \frac{F_{\text{нма}}}{F}$	>0,1	<0,1
Коефіцієнт персоналу, відділу інноваційних проектів	$\frac{8}{168} = 0,047$	$K_{\text{ип}} = \frac{Ч_{\text{м}}}{Ч}$	>0,2	<0,2
Коефіцієнт засвоєння нового продукту	$\frac{24,1}{535,4} = 0,045$	$K_{\text{нп}} = \frac{V_{\text{нп}}}{V}$	>0,5	<0,5

Джерело: розроблено автором

Розраховані коефіцієнти дозволяють оцінити певні аспекти ефективності та економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест», пов'язані з управлінням інтелектуальними, людськими та інноваційними ресурсами.

Коефіцієнт забезпечення інтелектуальною власністю свідчить про частку нематеріальних активів у загальних необоротних активах підприємства. Показник у 0,076 демонструє, що частка інтелектуальної власності у матеріально-технічній базі компанії є досить низькою. Це свідчить про необхідність посилення інвестицій у нематеріальні активи, такі як патенти, ліцензії чи ноу-хау, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності та захисту від ринкових ризиків.

Коефіцієнт персоналу, відділу інноваційних проєктів ілюструє частку працівників, які займаються інноваціями, у загальній чисельності персоналу. Значення 0,047 вказує на те, що близько 4,7% працівників залучені до інноваційної діяльності. Це свідчить про певну увагу компанії до розробки та впровадження нових рішень, однак для підвищення рівня економічної безпеки доцільно збільшити цей відсоток, щоб розширити можливості адаптації до змін ринку.

Коефіцієнт засвоєння нового продукту демонструє частку виручки від продажу нового продукту у загальній виручці підприємства. Значення 0,045 свідчить про те, що лише 4,5% доходів отримано від реалізації нових товарів. Це вказує на те, що підприємство лише починає освоювати нові ринки чи продукти. Для зміцнення економічної безпеки варто збільшувати частку нових продуктів, адже це знижує ризик залежності від основного асортименту.

Таким чином розраховані коефіцієнти вказують на певну стійкість компанії, однак вимагають уваги до ключових аспектів розвитку підприємства. Підвищення коефіцієнта забезпечення інтелектуальною власністю, збільшення частки інноваційного персоналу та активніше освоєння нових продуктів є важливими напрямками для підвищення економічної безпеки та конкурентоспроможності ТОВ «Глобал Вест».

2.3 Виявлення проблем і загроз у забезпеченні економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест»

Зростаючий рівень конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринках ускладнює завдання утримання позицій і забезпечення стабільного доходу. Зміни у споживчих вподобаннях, підвищення вимог до якості продукції, необхідність дотримання екологічних стандартів — усе це накладає додаткові зобов'язання на підприємств, змушуючи їх шукати нові шляхи розвитку.

Крім того, фінансова нестабільність, викликана коливаннями курсу валют, інфляцією та зменшенням доступності інвестиційних ресурсів, створює серйозні ризики для економічної безпеки підприємств. У таких умовах навіть невеликі помилки в управлінні можуть призвести до значних втрат.

Соціально-політичні ризики, включаючи зростання соціальної напруги, зміну законодавства або регуляторної політики, ще більше ускладнюють діяльність компаній. Систематичний контроль за дотриманням вимог законодавства та адаптація до нових регуляторних умов стають критично важливими.

Усе це змушує підприємство зосереджувати зусилля на посиленні своєї економічної безпеки, впроваджуючи сучасні системи управління ризиками, оптимізуючи внутрішні процеси та розвиваючи інноваційні підходи до ведення бізнесу. Лише такий комплексний підхід дозволяє не лише виживати в умовах невизначеності, але й знаходити нові можливості для зростання та розвитку.

Виокремимо загрози значно впливають на здатність ТОВ «Глобал Вест» підтримувати стабільність і ефективність своєї діяльності, вимагаючи від них адаптивності та інноваційного підходу до управління ризиками (рисунк 2.5).

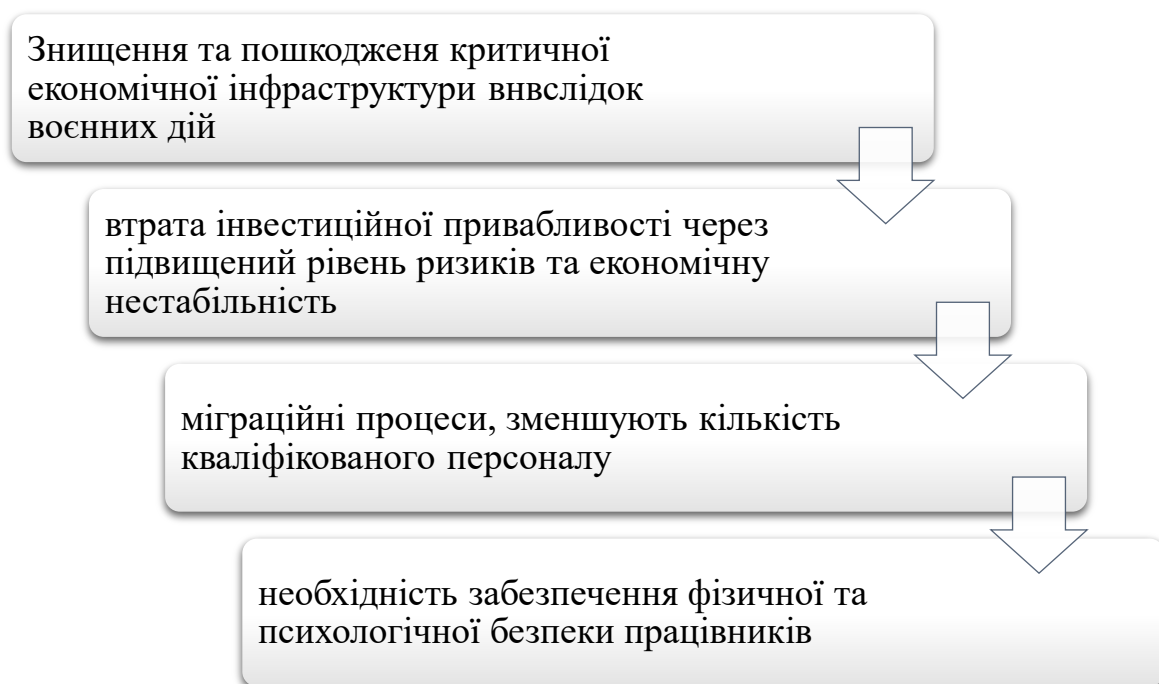

Рисунок 2.5 Ключові загрози економічній безпеці ТОВ «Глобал Вест» у контексті сучасних викликів

Джерело: розроблено автором

З метою мінімізації загроз підприємства впроваджують нові форми організації праці, такі як дистанційна робота, ефективність яких була доведена під час пандемії Covid-19.

- Висока ймовірність втрати майна спонукає підприємства переміщувати свої потужності з зон активних бойових дій або прилеглих територій у безпечніші регіони.
- Ускладнення виконання договірних зобов'язань через зміну обставин, спричинену воєнними діями.
- Енергетична криза, що виникла через обмеження постачання природного газу та пошкодження критичної інфраструктури, зокрема атомних електростанцій, електромереж тощо.

Внутрішні загрози економічній безпеці, які виникають у межах самого підприємства, мають не менш важливе значення, ніж зовнішні, і вимагають ретельного аналізу та своєчасного управління для мінімізації їх негативного

впливу. Вони можуть як посилювати, так і пом'якшувати дію зовнішніх загроз, залежно від рівня ефективності внутрішніх процесів і стратегій управління.

Серед основних внутрішніх загроз економічній безпеці підприємства можна виділити такі:

1. Неефективне управління виробничими й адміністративними процесами та нерозумне використання ресурсів, що спричиняє зростання витрат на виробництво.
2. Непродумана організаційна структура, яка гальмує ефективність діяльності підприємства.
3. Відсутність сучасних підходів до управління, фінансового планування та аналізу, що призводить до зростання адміністративних витрат.
4. Повільна адаптація до змін у зовнішньому середовищі.
5. Експлуатація застарілої техніки та технологій, які знижують продуктивність і конкурентоспроможність.
6. Ризикована інноваційно-інвестиційна діяльність, яка може стати джерелом додаткових загроз.
7. Невідповідність у кадровій політиці, включаючи неузгодженості або брак кваліфікації працівників.
8. Відсутність належних заходів для забезпечення безпеки, зокрема в інформаційній сфері.

Таким чином діяльність ТОВ «Глобал Вест» знаходиться під впливом численних загроз, які можуть створювати серйозні труднощі, перешкоджати досягненню економічних цілей та ставити під загрозу безпеку працівників. У зв'язку з цим важливо своєчасно впроваджувати продумані заходи для забезпечення економічної безпеки. Це набуває особливого значення в умовах воєнного часу, що супроводжується появою нових викликів. Важливим рішенням для попередження, зменшення або усунення внутрішніх і зовнішніх загроз може стати організація служби економічної безпеки на підприємстві.

Висновки до другого розділу

В другому розділі проведено аналіз системи економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест». Визначено оцінку ефективності економічної безпеки та проведено аналіз його економічних результатів.

Ефективність роботи ТОВ «Глобал Вест» залежить від здатності підприємства забезпечувати зростання ключових показників, впроваджувати інноваційні рішення та забезпечувати високий рівень економічної безпеки. Комплексний підхід до оцінки дозволяє виявити слабкі сторони та вчасно внести корективи в стратегію розвитку.

Виокремлено проблеми та загрози економічної безпеки підприємства беручи до уваги сучасний розвиток економічних процесів.

Визначено, що Товариство з обмеженою відповідальністю «Глобал Вест» має лінійно-функціональну організаційну структуру, в рамках якої генеральний директор керує загальним напрямом діяльності підприємства. Під його керівництвом функціонують ключові підрозділи, що відповідають за господарську діяльність, транспортні процеси та бухгалтерію. Така структура дозволяє ефективно розподіляти обов'язки серед функціональних відділів, забезпечуючи високий рівень організації роботи на всіх етапах виробничого процесу та управлінських функцій. Це сприяє досягненню оперативності в прийнятті рішень, забезпеченню стабільного виконання задач і досягненню цілей підприємства.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ГЛОБАЛ ВЕСТ»

3.1 Створення системи управління економічною безпекою ТОВ «Глобал Вест»

Нині, в умовах хаотичного розвитку економічних процесів, нестабільності та невпевненості у завтрашньому дні, підприємства стикаються з безпрецедентними викликами, які вимагають гнучкого та адаптивного підходу до управління та підвищення ефективності системи економічної безпеки підприємства.

Саме тому для досягнення надійного захисту підприємства необхідно впроваджувати комплексний і системний підхід до організації його економічної безпеки. Пропонується створення окремого підрозділу який займається системою економічної безпеки підприємства (рисунок 3.1).

Окремий підрозділ з економічної безпеки на підприємстві передбачає одночасне врахування всіх можливих загроз, ризиків та факторів впливу як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Такий підхід дозволяє побудувати гармонійну систему захисту, яка охоплює всі ключові аспекти діяльності підприємства – від фінансових і виробничих процесів до кадрової політики та інформаційної безпеки.

Використання комплексного підходу забезпечує взаємопов'язане управління різними складовими економічної безпеки, що знижує ймовірність виникнення критичних ситуацій і дозволяє ефективніше реагувати на можливі виклики. Системність, у свою чергу, забезпечує глибокий аналіз кожного елементу, формування стратегії взаємодії між підрозділами підприємства та інтеграцію заходів безпеки в загальну бізнес-модель.

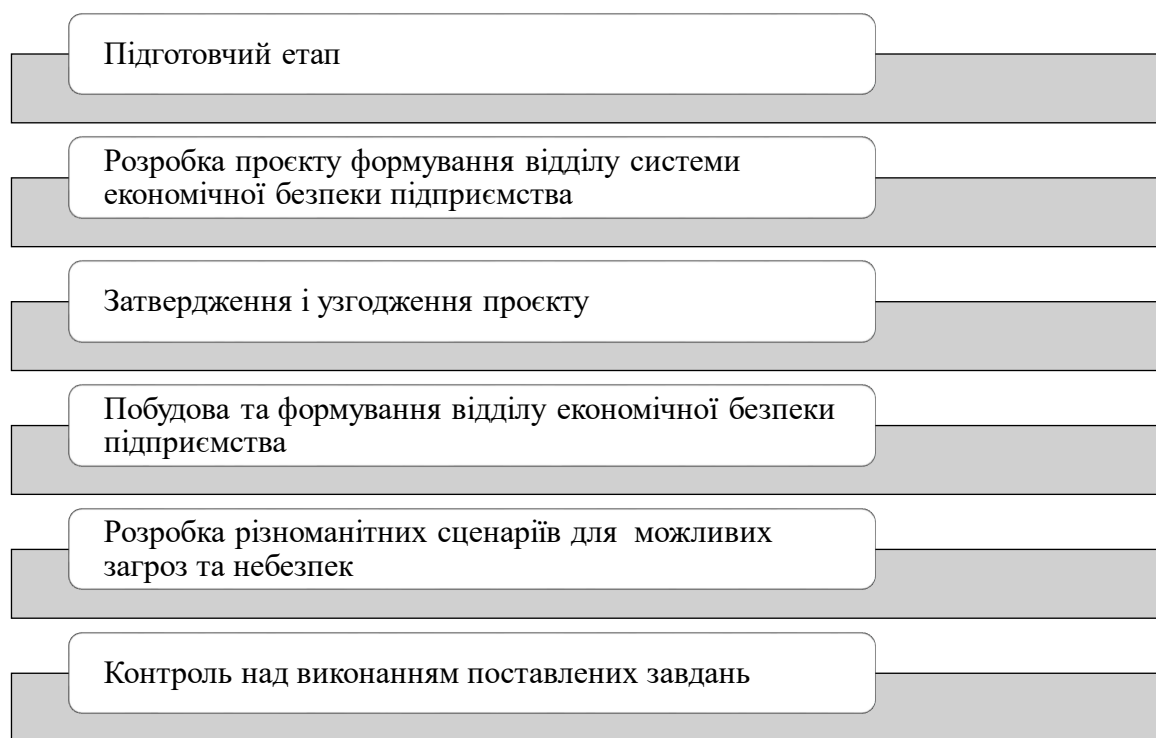

Рисунок 3.1 Механізм формування нової системи економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест»

Джерело: розроблено автором

На початковому етапі формування нового підрозділу необхідно визначити відповідальну особу, яка координуватиме виконання всіх завдань та, за потреби, у подальшому обійме посаду керівника новоствореного структурного підрозділу.

Процес створення економічно обґрунтованого проєкту для покращення системи економічної безпеки підприємства охоплює: по-перше, усунення недоліків, які було виявлено під час підготовчого етапу; по-друге, аналіз і вибір оптимальних способів модернізації системи безпеки з урахуванням потреби у ресурсах; по-третє, прогнозування та планування можливих матеріальних витрат.

На наступному етапі необхідно проаналізувати доцільність створення такої служби, зважаючи на потенційні фінансові ризики, такі як невиклата дебіторської заборгованості, крадіжки товарів, витік важливої корпоративної інформації, а також зовнішні негативні впливи, включаючи втручання з боку

правоохоронних або державних органів. Якщо система економічної безпеки організована ефективно, вона здатна значно зменшити ймовірність таких фінансових втрат, забезпечуючи підприємству додаткову стабільність і захист.

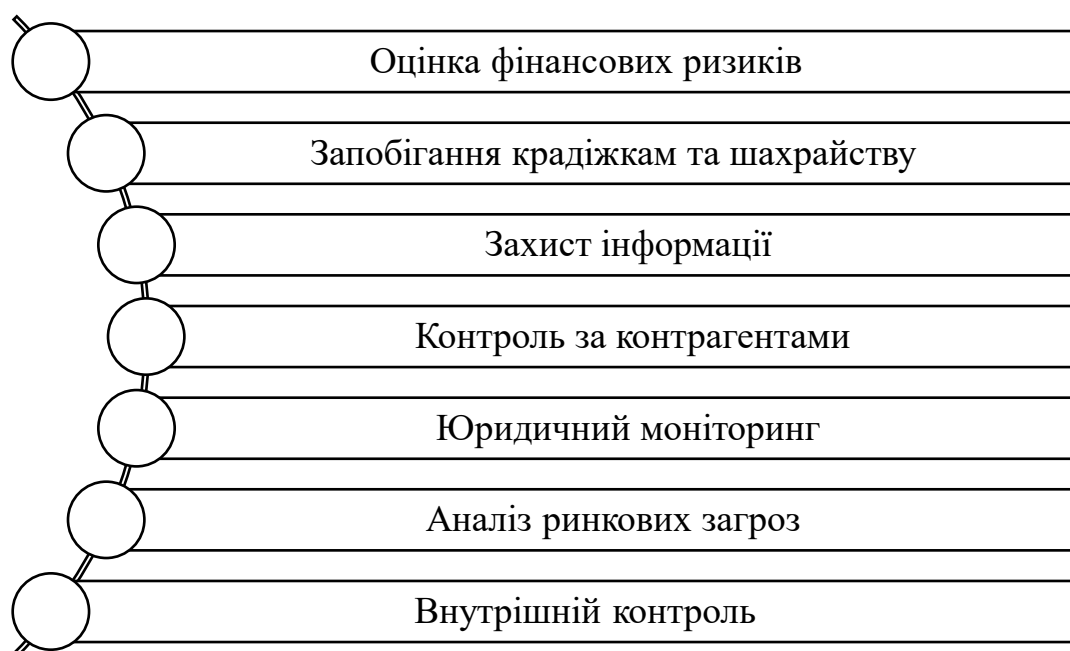

Рисунок 3.2 Завдання відділу економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест»

Джерело: розроблено автором

Для забезпечення економічної безпеки підприємства важливо проводити комплексну оцінку фінансових ризиків, яка включає аналіз дебіторської заборгованості та моніторинг фінансових потоків для виявлення можливих загроз, пов'язаних із неплатежами. Значну увагу слід приділяти попередженню шахрайства та крадіжок, зокрема шляхом виявлення і мінімізації випадків як внутрішніх, так і зовнішніх правопорушень.

Захист конфіденційної інформації відіграє ключову роль у безпеці бізнесу, тому необхідно впроваджувати ефективні політики інформаційної безпеки, спрямовані на запобігання витокам даних і збереження комерційних секретів. Також важливо контролювати надійність контрагентів, оцінюючи їхню фінансову стабільність і репутацію, щоб уникнути ризиків, пов'язаних із співпрацею.

Не менш значущим є забезпечення юридичної безпеки, що передбачає дотримання чинного законодавства в усіх аспектах діяльності компанії. Додатково слід враховувати вплив зовнішнього середовища, аналізуючи економічну ситуацію, стан ринку та конкурентне середовище, щоб уникати ризиків, пов'язаних із нестабільністю зовнішніх умов.

Нарешті, ефективний внутрішній контроль забезпечує розробку та впровадження внутрішніх політик, які сприяють зниженню ризиків і підвищують загальну ефективність роботи підприємства.

Останнім етапом у створенні новітньої системи управління економічною безпекою на ТОВ «Глобал Вест» є впровадження ефективних методів контролю за діяльністю відділу. При цьому потрібно враховувати, якщо протягом визначеного періоду результати удосконалення системи економічної безпеки не відповідають вимогам, необхідно повернутись до етапу розробки економічно обґрунтованого проєкту, щоб внести корективи в стратегію та процеси.

Відділ системи економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест» включатиме такий персонал (рисуюнок 3.2).

Рисуюнок 3.2 Ієрархічна структура пропонуваного відділу системи економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест» (Джерело: розроблено автором)

Керівником проекту є начальник підрозділу економічної безпеки, котрий працює п'ять днів в тиждень з восьми годинним робочим днем, його заробітна плата становить 40 тисяч гривень на місяць. Його заступник має такий самий робочий графік з заробітною платою 35 тисяч гривень в місяць. Кваліфікований працівник який очолює певний напрямок в рамках системи економічної безпеки, також працює 5 днів на тиждень по вісім годин, і отримує при цьому 25 тисяч гривень. Економіст та юрист консультант також працюють по 8 годин вдень, в місячній зарплатою 24 тисячі гривень. Охоронець інфраструктури працює за змінним графіком по 12 годин на день 3 дні працює 3 дні відпочиває і заробляє 20 тисяч гривень на місяць. Орієнтовні витрати на оплату праці співробітників відділу економічної безпеки за 1-й квартал сформовано в таблицю 3.1.

Таблиця 3.1

Зарплатні витрати працівникам відділу економічної безпеки

Посада працівника	Кількість працівників	Заробітна плата за місяць, грн	Витрати на 1 квартал, грн
Керівник відділу	1	40 000	120 000
Заступник керівника	1	35 000	105 000
Кваліфікований працівник відділу 3	2	25 000	150 000
Економіст	1	24 000	72 000
Юрист консультант	1	24 000	72 000
Охоронець інфраструктура підприємства	2	20 000	120 000
Загальна сума витрат за 1 квартал	-	-	639 000

Джерело: складено автором

Підсумовуючи дослідження, варто виокремити, що витрати на заробітну плату основних працівників (керівника, заступника, кваліфікованих

працівників, економіста, юриста-консультанта) складають основну частину цієї суми, що свідчить про важливість висококваліфікованих кадрів для ефективної роботи підрозділу.

Таким чином в результаті проведених обчислень встановлено що на заробітну плату працівникам затрачається 639 000 гривень. На технічні засоби, додаткові матеріали та канцелярію для забезпечення ефективної роботи відділу становлять приблизно 180 000 гривень. Отже загальний бюджет проєкту для формування відділу економічної безпеки становить 819 000 гривень.

Попри високі витрати, необхідність цього підрозділу для компанії очевидна, оскільки він забезпечує запобігання різноманітним економічним загрозам, таким як фінансові втрати, крадіжки, витік інформації та інші ризики, що можуть негативно вплинути на стабільність та ефективність діяльності підприємства. Водночас, для досягнення максимальної ефективності витрат на підрозділ необхідно постійно оцінювати і вдосконалювати стратегії економічної безпеки, а також контролювати їх ефективність у реальному часі.

Ця система також буде сприяти ранньому виявленню можливих загроз та ефективному зниженню ризиків, що дозволить уникнути значних фінансових втрат та забезпечить стабільність підприємства в умовах мінливого економічного середовища. Крім того, зміцнення довіри серед споживачів та інвесторів матиме важливе значення, оскільки це може привести до збільшення обсягів діяльності та загального розвитку компанії.

У результаті підприємство отримує можливість не лише захистити свої ресурси та інтереси, але й забезпечити довгострокову стабільність, підвищити конкурентоспроможність і посилити репутацію серед партнерів та інвесторів. Окрім того, впровадження ефективних заходів економічної безпеки сприяє створенню сприятливого внутрішнього середовища, яке стимулює інновації, забезпечує стійкість до зовнішніх і внутрішніх ризиків та покращує фінансову стійкість компанії. Таким чином, реалізація заходів із забезпечення

економічної безпеки є не лише необхідною умовою захисту ресурсів і інтересів компанії, але й стратегічним кроком для досягнення сталого розвитку та зміцнення позицій підприємства на ринку.

3.2 Вимір економічної доцільності та ефективності реалізації запропонованого проєкту в системі управління економічною безпекою підприємства

У сучасних умовах економічного середовища, яке характеризується інтенсивною конкуренцією, динамічним розвитком технологій та непередбачуваними зовнішніми факторами, формування відділу економічної безпеки є ключовим стратегічним рішенням для підприємства.

В умовах нинішньої нестабільної економічної ситуації оцінити ефективність вдосконалення економічної безпеки вкрай складно. Одним із ключових та загальних показників, що характеризують діяльність підприємства є коефіцієнт рентабельності (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

Коефіцієнт рентабельності підприємства ТОВ «Глобал Вест» до впровадження нового відділу економічної безпеки

Показник	2021р	2022р	2023р
Коефіцієнт рентабельності	1,3	1,2	1,5

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

Наприкінці 2024р. планується провести загальну оцінку продуктивності нового, сформованого відділу економічної безпеки підприємства. Якщо коефіцієнт рентабельності залишиться незмінним або збільшиться то запропонований новий відділ економічної безпеки на підприємстві економічної безпеки вважатиметься ефективним. Така динаміка свідчить про

те, що навіть за умов додаткових витрат підприємство продовжує розвиватися у позитивному напрямку.

Формуючи роботу нового відділу, що відповідатиме за економічну безпеку підприємства, керівництво визначить ключові завдання, спрямовані на досягнення певних економічних результатів. Одним із основних завдань є забезпечення приросту інтегрального показника на п'ять відсотків. Враховуючи ці цілі, проведено розрахунки та створені графічні відображення планових фінансових показників економічної безпеки на період 2025 року (рисунок 3.3).

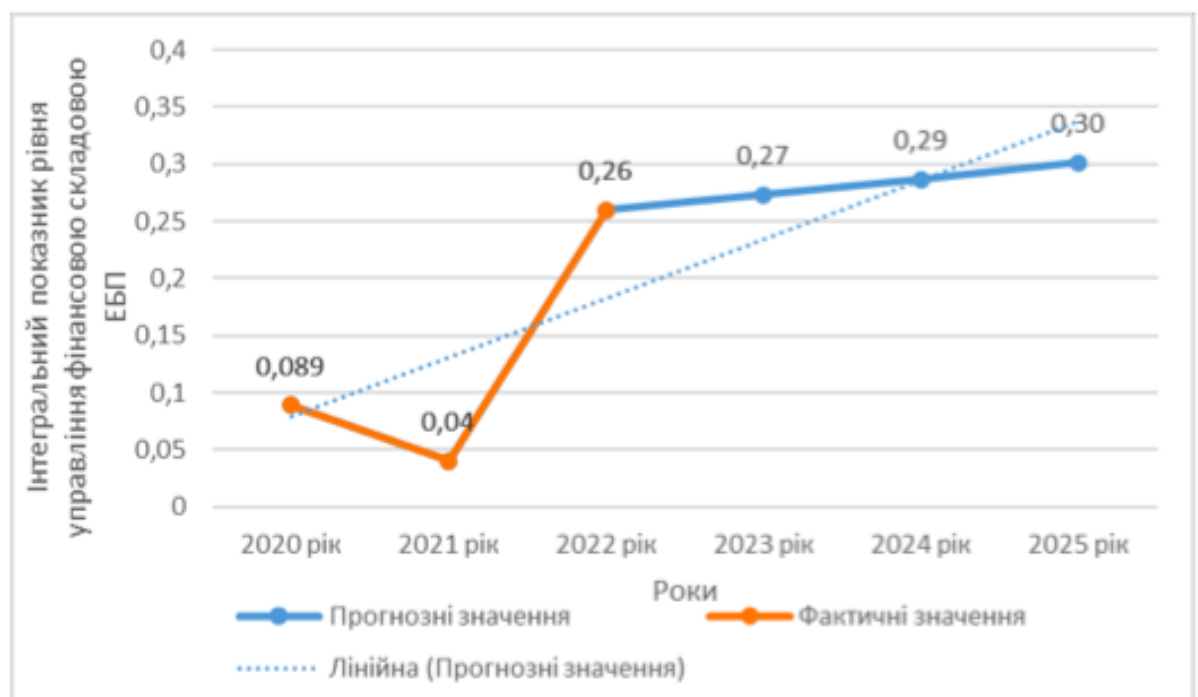

Рисунок 3.3 Динаміка інтегрального показника рівня управління відділом економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест» (прогноз на 2025 рік)

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Значення планових прогнозних показників, що вказують на зростання в 2023 році, є позитивним сигналом, що підрозділ розпочав свою діяльність з успішними результатами, перевищуючи навіть очікувані тренди. Це свідчить про те, що заходи, впроваджені для забезпечення економічної безпеки підприємства, дали позитивний ефект на старті.

У 2024 році показники, що знаходяться на тренді, вказують на стабільність та відповідність плановим цілям. Це є підтвердженням того, що система економічної безпеки функціонує ефективно і на постійній основі підтримує бажаний рівень економічних результатів.

Прогнозоване зниження показників у 2025 році нижче тренду може свідчити про деякі зовнішні або внутрішні фактори, що можуть знижувати темпи зростання, однак, з огляду на прогнозовану стабільність роботи підрозділу, є ймовірність, що він адаптується до змін, оптимізує ресурси й процеси, що дозволить досягти відновлення чи навіть зростання в майбутньому. Тому при ефективному функціонуванні підрозділу протягом 2023–2024 років можна очікувати збільшення економічних результатів у 2025 році, навіть якщо короткострокові показники дещо знизяться, а на довгострокову перспективу прогнозується стабільний розвиток і подальше підвищення ефективності.

В умовах війни та нестабільності економічного середовища важко прогнозувати показники розвитку через значний рівень невизначеності, зростання ризиків та часті зміни зовнішніх і внутрішніх умов діяльності. Фактори, такі як порушення логістичних ланцюгів, зменшення постачання.

Крім того, високий рівень економічних ризиків і потенційних загроз, таких як пошкодження активів, втрати через зниження купівельної спроможності клієнтів чи фінансові труднощі у партнерів, змушують компанії шукати нові підходи до управління.

У таких умовах підприємству необхідно зосереджуватися на гнучкості управління, швидкому адаптуванні до змін і диверсифікації джерел доходу. Створення ефективної системи економічної безпеки стає критично важливим елементом виживання та подальшого розвитку, адже вона дозволяє не лише захистити наявні ресурси, але й прогнозувати загрози, забезпечуючи стабільність і конкурентоспроможність.

Довгострокове планування в таких умовах повинно враховувати сценарійний підхід, підготовку до різних варіантів розвитку подій і

впровадження нових технологій, що сприятимуть оптимізації витрат. Крім того, співпраця з державними та міжнародними інституціями може стати додатковим джерелом підтримки та інструментом для відновлення стабільності.

Таким чином, навіть у складних умовах, підприємство може досягти значних позитивних результатів, якщо воно ефективно адаптується до викликів зовнішнього середовища. Створення нового відділу економічної безпеки є стратегічним кроком, який дозволяє забезпечити своєчасне реагування на ризики, підвищити рівень захищеності активів та зміцнити стійкість організації.

Грамотне управління ризиками дає змогу підприємству не тільки мінімізувати збитки, але й використовувати загрози як можливості для розвитку. Впровадження інноваційних рішень, таких як автоматизація процесів, цифрові технології та аналітичні інструменти, дозволяє поліпшити ефективність роботи, оптимізувати витрати і зробити бізнес-процеси більш прозорими.

Проактивний підхід також сприяє підвищенню конкурентоспроможності, оскільки забезпечує підприємству гнучкість і здатність адаптуватися до змін ринкових умов. Завдяки інтеграції передових практик і технологій, підприємство здатне закріпити свої позиції на ринку, залучити нових партнерів і інвесторів, а також створити стабільну основу для довгострокового розвитку навіть у нестабільних економічних умовах

У сучасних умовах глобалізації, цифровізації та швидких змін в економічному середовищі, підприємства змушені постійно вдосконалювати свої підходи до забезпечення економічної безпеки. Використання сучасних технологій та інноваційних рішень допомагає не лише захистити підприємство від можливих ризиків, а й оптимізувати операційні процеси, підвищуючи їх ефективність та конкурентоспроможність.

1.Інтеграція штучного інтелекту та машинного навчання

Одним із ключових інструментів для зміцнення економічної безпеки є штучний інтелект та машинне навчання. Ці технології можуть бути використані для прогнозування економічних ризиків, виявлення аномалій у фінансових потоках, а також для оптимізації операційних процесів. Застосування алгоритмів машинного навчання для аналізу великих даних дозволяє вчасно виявляти потенційні загрози, такі як фінансові шахрайства або фінансові нестабільності, що дозволяє оперативно реагувати на зміни.

2. Аналіз та моніторинг бізнес-процесів через технології Інтернету Речей

Інтернет речей стає невід'ємною частиною стратегії управління безпекою на підприємствах, особливо в таких галузях, як виробництво та логістика. Завдяки датчикам та пристроям, що підключаються до мережі, підприємства можуть здійснювати реальний моніторинг своїх виробничих процесів, контролювати стан інфраструктури та обладнання, відслідковувати стан товарів у ланцюгу постачання. Це дозволяє своєчасно виявляти технічні несправності, а також запобігати крадіжкам або збиткам від несанкціонованого доступу до складів або інших чутливих зон підприємства.

3. Цифрові платформи для управління ризиками та прогнозування

Системи управління ризиками на основі сучасних цифрових платформ стають ключовим інструментом у забезпеченні економічної безпеки підприємств. Такі платформи дозволяють компаніям здійснювати постійний моніторинг та оцінку фінансових, операційних, юридичних та ринкових ризиків у реальному часі. Прогнозування майбутніх змін на ринку, аналіз поведінки споживачів і тенденцій фінансових ринків допомагають керівництву підприємства приймати обґрунтовані рішення щодо можливих загроз і забезпечити стабільність діяльності.

4. Використання блокчейн-технологій для забезпечення прозорості та захисту інформації

Блокчейн є потужним інструментом для забезпечення прозорості та захисту фінансових та операційних процесів на підприємствах. Завдяки своїй дистрибутивній природі, блокчейн дозволяє забезпечити високий рівень

захисту даних, унеможливлюючи їх підробку або несанкціоновані зміни. Використання блокчейн-технологій у фінансових операціях, ланцюгах постачання та контрактах може значно знизити рівень шахрайства, підвищити довіру до компанії з боку партнерів і клієнтів, а також забезпечити відстеження транзакцій в реальному часі.

5. Системи кібербезпеки та захисту даних

Сьогодні кіберзагрози є одними з найбільших ризиків для підприємств. Тому важливо інвестувати в сучасні системи кібербезпеки, що використовують передові технології, зокрема багаторівневу автентифікацію, шифрування даних та інструменти для виявлення та нейтралізації кіберзагроз. Захист даних і критичної інфраструктури від зовнішніх і внутрішніх атак є основою для забезпечення стабільної роботи компанії. Системи кіберзахисту, інтегровані з внутрішніми процесами управління економічною безпекою, дозволяють підприємствам мінімізувати потенційні ризики витоку конфіденційної інформації, що може привести до фінансових або репутаційних втрат.

1. Цифрові інструменти для управління людським капіталом

Роль людського капіталу в забезпеченні економічної безпеки підприємства важко переоцінити. Сучасні технології управління персоналом, такі як системи для автоматизованого моніторингу діяльності працівників, платформи для дистанційного навчання та розвитку, дають змогу ефективно управляти кадровим потенціалом. Це дозволяє своєчасно виявляти слабкі місця в команді, аналізувати продуктивність співробітників, а також проводити тренінги та навчання для підвищення кваліфікації персоналу в напрямку економічної безпеки.

7. Автоматизація та роботизація для забезпечення ефективності виробничих процесів

Автоматизація виробничих процесів за допомогою робототехніки та автономних систем управління дозволяє знизити людський фактор і мінімізувати ризики виробничих втрат, помилок та несанкціонованих

втручань. Інвестиції в автоматизацію забезпечують зменшення витрат на персонал, знижують витрати на обслуговування обладнання і дозволяють швидше реагувати на зміни в ринковій ситуації, що зміцнює загальну економічну безпеку підприємства.

Таким чином, використання новітніх технологій для зміцнення економічної безпеки підприємства є ключовим фактором у забезпеченні його стабільності і стійкості в умовах постійних змін у зовнішньому середовищі. Інноваційні рішення, такі як автоматизація управлінських процесів, використання аналітики великих даних для прогнозування економічних тенденцій, а також впровадження систем захисту інформації та інтелектуальної власності, дозволяють підприємствам не тільки вчасно виявляти і нейтралізувати загрози, але й оптимізувати свої внутрішні процеси, підвищуючи загальну ефективність.

Використання таких технологій як штучний інтелект, блокчейн, біометрія для доступу до конфіденційної інформації і фінансових потоків дає можливість мінімізувати ризики, пов'язані з внутрішнім шахрайством, витоками даних або порушеннями з боку контрагентів. Технології також допомагають автоматизувати фінансовий моніторинг, що дозволяє своєчасно реагувати на можливі зміни в платіжній дисципліні, прогнозувати потенційні збитки від неплатежів і вчасно коригувати стратегії.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі запропоновано механізм підвищення ефективності системи економічної безпеки підприємства шляхом запровадження нового відділу економічної безпеки в організації.

Відділ системи економічної безпеки виконує ключову роль у забезпеченні стійкості, фінансової стабільності та ефективності функціонування підприємства. Завдяки йому компанія здатна не лише

мінімізувати ризики й уникнути значних втрат, але й закріпити свої позиції на ринку, посилити репутацію та створити умови для довгострокового розвитку.

Сучасні технології відкривають нові можливості для зміцнення економічної безпеки підприємств. Використання штучного інтелекту, машинного навчання, блокчейн-технологій, систем кібербезпеки та інструментів для управління ризиками дозволяє значно підвищити ефективність управління, забезпечити прозорість фінансових та виробничих процесів, а також своєчасно виявляти та нейтралізувати потенційні загрози. У результаті, підприємства здатні не тільки захистити свої ресурси, але й покращити свою конкурентоспроможність на ринку, створюючи умови для стабільного розвитку навіть в умовах нестабільності та економічної невизначеності.

Таким чином, незважаючи на складнощі, підприємство має шанси досягати позитивних результатів завдяки проактивному підходу, грамотному управлінню ризиками та впровадженню інноваційних рішень.

ВИСНОВКИ

Ефективне управління системою економічної безпеки підприємства є ключовим фактором його стабільності та конкурентоспроможності. Налагоджена система дозволяє своєчасно ідентифікувати ризики, оптимізувати використання ресурсів, захищати фінансові, матеріальні та інформаційні активи, а також запобігати зовнішнім і внутрішнім загрозам.

Результатом ефективного управління стає підвищення рентабельності, зменшення фінансових втрат, покращення репутації серед партнерів і клієнтів, а також створення сприятливих умов для довгострокового розвитку. У сучасних умовах динамічного ринку ефективність управління системою економічної безпеки напряду впливає на здатність підприємства адаптуватися до змін і досягати поставлених цілей.

Таким чином, економічна безпека охоплює як управління ризиками, так і використання можливостей для підвищення конкурентоспроможності та досягнення стратегічних цілей. Вона забезпечується шляхом інтеграції заходів, спрямованих на захист ресурсів підприємства, прогнозування загроз і ефективне використання його потенціалу.

В роботі детально розглянуті теоретичні аспекти економічної безпеки підприємства. Наведено обґрунтування її сутності та структури. Економічна безпека підприємства визначається як складна і багатоаспектна система, яка гарантує стабільність і ефективність організації в довгостроковій перспективі. Це поняття є основою для формування стратегій та механізмів, що сприяють захисту від ризиків і створенню конкурентних переваг. Забезпечення економічної безпеки є критично важливим фактором для успішного функціонування підприємства в умовах швидко змінюваного ринкового середовища. Зроблено акцент на значущості та необхідності належного управління економічною безпекою для ефективної діяльності організації.

Було проведено аналіз системи економічної безпеки ТОВ «Глобал Вест», а також оцінено ефективність її роботи та проаналізовано економічні

результати компанії. Ефективність діяльності ТОВ «Глобал Вест» безпосередньо залежить від здатності підприємства забезпечувати зростання основних показників, впроваджувати інноваційні підходи та підтримувати високий рівень економічної безпеки. Комплексний підхід до оцінки дозволяє виявити потенційні слабкі місця та вчасно коригувати стратегію розвитку. Також були виокремлені основні проблеми та загрози економічної безпеки підприємства, враховуючи сучасні тенденції економічних процесів.

Запропоновано механізм підвищення ефективності системи економічної безпеки підприємства через створення нового відділу економічної безпеки в організації. Відділ економічної безпеки відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності, фінансової надійності та ефективного функціонування підприємства. Завдяки його діяльності компанія має змогу не тільки зменшити ризики та уникнути значних фінансових втрат, але й зміцнити свої позиції на ринку, покращити репутацію та створити умови для стійкого довгострокового розвитку.

Сучасні технології пропонують інноваційні рішення для посилення економічної безпеки підприємств. Інтеграція штучного інтелекту, блокчейн-платформ, систем кіберзахисту, інструментів аналізу ризиків та інших технологій дозволяє не лише підвищити ефективність управління, але й забезпечити прозорість ключових процесів. Завдяки цим інноваціям підприємства можуть своєчасно виявляти потенційні загрози, зменшувати ризики та посилювати свої конкурентні позиції на ринку, що сприяє їх стабільному розвитку навіть у періоди економічної нестабільності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Данілова Е. І. Концепція системного підходу до управління економічною безпекою підприємства: монографія. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2020. 342 с.
2. Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. Київ: інститут економіки та прогнозування НАН України, 2009. 863 с.
3. Ревак І. О. Інтелектуальний потенціал у системі економічної безпеки України: проблеми теорії та практики: монографія. Львів: ЛьвДУВС. 2015. 416 с.
4. Варналій, З. С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення: Монографія. – Київ: Знання України, 2011. – 299 с.
5. Франчук В.І., Живко З.Б., Керницька М.І. Соціально-економічна безпека: Практикум. Львів: Ліга-Прес, 2009. 103 с.
6. Вінічук М. В., Наконечна Н.В. Економічна безпека держави: соціально-економічний вимір: навчальний посібник. Львів: Ліга-Прес, 2017. 322 с.
7. Реверчук Н. Й., 2004. Управління економічною безпекою підприємницьких структур: монографія. Львів: ЛБІ НБУ, 195, 111с.
8. Копитко М. І., Блага Н. В. Управління інноваціями та інвестиціями : навчальний посібник у схемах і таблицях. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 296 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4973/1/Kopytko-Blaha.pdf>
9. Старигін Д. О., Гук О. В. Оцінка ефективності інноваційних проєктів: сутність та шляхи вдосконалення. Modern Economics. 2020. № 23(2020). С. 204-210. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-32](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-32).
10. Копитко М. І. Основи економічної безпеки [Електронний ресурс]: курс лекцій. Львів. ЛьвДУВС, 2024. 346 с.

11. Живко З.Б., Черевко О.В., Копитко М.І., Зачосова Н.В., Живко М.О., Серета В.В., Занора В.О., Бівець А.В. Економічна безпека держави: Навчально-методичний посібник. за ред. Живко З. Б. Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2019. 240 с.
12. Живко З. Б., Керницька М. І. Соціально-економічна безпека: Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Львів: Ліга-Прес, 2008. 345 с.
13. Кібік О. М., Котлубай В. О., Хаймінова Ю. В., Редіна Є. В., Примаченко І. Ф. Економічна безпека: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2018. 124 с.
14. Іванова Н.С. Економічна безпека : навчальний посібник. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 139 с.
15. В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянчук та ін. Глобальна та національна безпека: підручник. Київ : НАДУ, 2016. 784 с.
16. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Режим доступу. URL: www.ukrstat.gov.ua .
17. Аналіз бізнесу України в умовах воєнного стану. Київська торгово-промислова палата: веб-сайт.
URL : <https://kiev-chamber.org.ua/uk/17/2777.html> .
18. Про компанію Open teck: веб-сайт. Режим доступу:
URL: <https://www.openteck.com.ua/ua/o-kompanii>.
19. Адамська І. Сучасний стан й тенденції розвитку будівельної галузі України. Галицький економічний вісник. 2019. № 5. С. 7—15.
20. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 No 2469-VIII.
URL: https://kodeksy.com.ua/pro_natsional_nu_bezpeku_ukrayini.htm.
21. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text325>

22. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11.08.2021 р. «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text> .

23. Резнікова О. О. Стратегічний аналіз безпекового середовища України. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/strategichnyy-analiz-bezpekovo-ho-seredovyshcha-ukrayiny> .

24. Марченко О.М., Пушак Я.Я., Ревак І.О. Фінансова безпека держави : навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 356 с.

25. Гребенюк Н.О., Волинець М.С. Боротьба з тіньовою економікою задля відновлення України. Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Science and Education in Progress» (December 26-28, 2023). Dublin, Ireland. С. 44-51.

26. Живко З. Б. Механізм управління системою економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер.: Економіка*. 2014. Вип. 3. - С. 37-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2014_3_11.

27. Чешук В.О. Діагностування рівня розвитку будівництва в Україні. *Вісник Черкаського університету*. 2018. № 2. С. 87—95.

28. Ширяєва Н.В., Макаренко А.Б. Дослідження впливу пандемії COVID-19 на економіку України як одного із факторів глобальної фінансової кризи. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2020. №4. С. 86—94.

29. Відоменко І.О., Кривша Є.В. Сучасні підходи до розробки інвестиційної стратегії підприємств. *Економіка харчової промисловості*. 2010. №2. С.8-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2010_2_3.

30. Demirbaş, M., Üre, S., Demir, O., Karaköy, Ç., & Ulutaş, A. (2024). The Relationship Between Financial Development and Logistics Performance Index: A Panel ARDL Approach in Emerging Markets. *Spectrum of Engineering and Management Sciences*, 2(1), 202-213.

31. Блага Н.В., Приймак І.І. Соціальні аспекти системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні. Соціально-правові студії: науково-аналітичний журнал. Гол.ред. О.Балинська. Львів: ЛьвДУВС. 2018. Вип. 1. С.72-80.
32. Блага Н. В. Менеджмент : навч. посіб. для студентів. Львів : ЛігаПрес, 2013. 156 с.
33. Марченко О. М. Практикум з менеджменту: навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 224 с.
34. Блага Н. В. Управління проєктами : навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. – с.67.
35. З. Б. Живко, О. Р. Сватюк, М. І. Копитко. Корпоративне управління в системі економічної безпеки: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2018. – с. 25 47.
36. Боднарук О.В. Концептуальні основи забезпечення кадрової безпеки підприємства. Соціально-економічні проблеми сучасності: *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Маріуполь, 12 травня 2017 р.)*. Маріуполь, 2017. С. 130–134.
37. Соломіна Г.В., Махницький О.В., Гавриш О.С. Формалізація механізму удосконалення кадрового ризик-менеджменту в системі економічної безпеки підприємства. *Молодий вчений*. 2019. № 1(2). С. 511–515.
38. Назарова Г. Передумови створення системи кадрової безпеки підприємства, 2017. URL : <http://rarrpsu/article/viewFile/58/58>.
39. Борисюк О. В. Основні загрози фінансової безпеки України. International Scientific-Practical Conference Modern Transformation of Economics and Management in the Era of Globalization: Conference Proceedings. January 29, 2016. Klaipeda: Baltija Publishing. 270-271 p.
40. Карковська В.Я. Особливості механізму кадрової безпеки державної структури. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 2. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.2.32>.

41. Брах С.В. Внутрішні і зовнішні загрози кадрової безпеки підприємства. Інноваційний розвиток та безпека підприємства в умовах неоіндустріального суспільства: [матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2019 р.)]/ відп. ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк, 2019. с.441-443.

42. Подольчак Н.Ю., Карковська В.Я. Вплив престижності державної служби на кадрову безпеку державної структури. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 5–6. С. 128–134. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.5-6.128>

43. Бурик З.М. Правові засади реформування системи кадрової безпеки в органах влади в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2020. Вип. 2. С. 191–200. URL: <https://doi.org/10.34213/tp.20.02.23>

44. Іванець М.Г. Правове забезпечення особистої безпеки працівників органів прокуратури як елемент кадрової політики. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 1. С. 91–95.